



TÜRKİYE HİLÂLİAHMER MECMUASI

YÜZ SEKİZİNCİ
SAYI

DOKUZUNCU YIL

15 Ağustos 1930

ANKARA

BU SAYIDAKİ YAZILAR

- 1—Cemiyyeti Akvam misakının on altıncı maddesinin tatbikine ve harpte abloka vaz'ı takdirinde Salibiahmerin hizmet ve vazifesi.
- 2— Gözün muhafazası.
- 3— Cansağlığı ne devlet.
- 4— Bir fikir.
- 5— Hilâliahmer - sinema - çocuk.
- 6— Hilâliahmer haberleri.
- 7— Salibiahmer haberleri
- 8— Fransızca kısım.

Dere edilmeyen evrak
iade edilmez

Türkiye

Mekale ve ilânlar Ankara'da
"HİLÂLİAHMER MECMUASI",
müdürlüğüne gönderilmelidir.

Hilâliahmer Mecmuası

Her ayın on beşinde Merkezi Umumi tarafından neşr olunur

Senelik abonesi bir liradır

Telefon numerosu 1255

Cemiyeti akvam misakının on altıncı maddesinin tatbiki

ve

Harpta abloka vaz'ı takdirinde salibiahmerin hizmet ve vazifesi.

Makalesinin son kısmı.

III. Münasebatı insaniyetkârane :

Cemiyetiakvamın ikinci içtimasının 16 ıncı mukarreratı metni müeddasınca misakı nakz ve ihlâl eden devletle Cemiyetiakvam azasından olan ve olmayan devletler meyanındaki münasebatı insaniyetkârane idame olunacaktır. Binaen aleyh bizim raporumuz balâda mezkûr mukarrerat mucibince Cemiyetiakvam silahı iktisadiyi tatbik eylediği takdirde işbu münasebatı insaniyetkâranenin vüs'at ve şumulüyle sureti tatbikiyesinin tesbitine münhasır bulunacaktır.

Hatta silahı iktisadî istimali evvelce arz ettiğimiz veçhile bizzat bir halı harp teşkil etmesine dahi bitaraf bir teşekkülün müdahalesini müstelzim bir vaziyet hnsule getireceği na kabili inkârdır.

Bir sıra takiben atideki noktaları tetkik edeceğiz :

- 1) Bu münasebatı insaniyetkârane neden ibaret olabilir?
- 2) Milli Salibiahmer cemiyetleriyle Beynelmilel Salibiahmer Komitası tarafından ne dereceye kadar ifa olunabilir.
- 3) Ne suretle mevkii icraya vaz ve tatbik olunmalıdır ?

1 — Salibiahmerin müdahdlesindeki maksat ve gaye — Salibi-
ihmerin kast ve gayesi en vasi manasile alâm ve iztirabatı tahfif veya kâmilan

hazf etmeğe matuftur. O halde « Münasebatı insaniyetkârane » (Cemiyetiakvam ablokası) gibi bizi alâkadar eden bir hususta abloka edilen devlet sivil ahalisinin tedabiri zecriyeden mütevellit ve na kabili içtinap avakıbm te'siratını vasi bir derecede tehvin ve tahfiften ibaret olacaktır. 1921 ve 1922 Danimarka ve İsveç layıhasından mülehem olarak bir Salibiahmer müdahalesinin zirdeki dört şekilde arzı vucut edebileceği tasavvur olunabilir :

a) Bilâ vasıta malî yardım :

Abloka edilmiş olan devlet Salibiahmer cemiyetine umuru hayriyesinin icrasının icap ettirdiği masarife kifayet edebilmesini te'min zımında malî yardım da bulunmak ciheti derpiş olunabilir.

Mamafi abloka eden devletlerin ablokanın esnayı tatbik ve cereyanında abloka edilen devlet Salibiahmeri emrine para verilmesine müsaade etmenin pek az ihtimali vardır. Bu cihete sarf ve tevcih olunacak bir meblâğ tahsisinin ne sulhu aleme ve ne de alelumum beşeriyyete bir nef'u faydası dokunmayacağı ve bu meblâğın misakı nakz ve ihlâl etmekle maznun bir memleket ahalisine muavenete mahsus olacağı malûm olduğu cihetlerle temamilen şayanı temenni değildir.

Eğer abloka edilmiş olan memleket mualecat, gıda, mevadî ihrakiyeden ilh. mahrum ise malî yardım hiç bir işe yaramayacaktır. Binaenaleyh bu nevi yardım fikirlerinden temamilen sarfı nazar etmek ve diğer muavenet çarelerine hasrı keyfiyet eylemek lâzımdır,

b) Mualecat ve malzemei sıhhiye irsali :

Bunun için abloka edilen bir memlekete mecruhin ve hastagâna bakılmasını te'min için lâzım olan her nevi mualecat ve malzemei sıhhiyenin irsâlini derpiş etmek ve bu gibi mevaddın kaçakçılık hukukuna gayrı tabi olacağını ihtiva edecek beynelmilel bir kaide vaz etmek icap edecektir.

c) Sivil ahaliden bazı sunufun tağdiye ve ilbası :

Sivil ahali sunufundan bazılarının istisnâî bir tarzı idareye tabi tutulmasının hissi insaniyetin menfaati aliyesi iktizasından olduğunda şüphe yoktur. Ve abloka halinde bulunan bir memlekete Salibiahmerin müdahale ve muavenetinin yegâne mevzu' ve gayesi de bu gibilere lâzım gelen ağdiye ve melbusatı yetiştirmekten ibarettir.

d) İstihbaratı zatiye ve muhaberatın nakl ve isali ilh.

Abloka tahtında bulunan havalide sakın eşhas ile olan vasaiti münasebat ve ihtiiâtat kâmilten kat edilmiş olduğundan son harpta olduğu veçhile hiç olmazsa bir istihbaratı zatiye idaresinin idame ve te'mini menfaati aliyei beşe-

riye mukteziyatından öldüğü na kabili inkârdır. Muhaberatın Salibiahmerin himayesi tahtında bulunacak olan bu yoldaki münakalesi misakı nakz ve ihlâl edeh devletle olacak münasebatı insaniyetkâranenin en müessiri değilse de en mühim bir vasıtai selameti olacaktır.

Bu suretle abloka tahtında bulunan memleket sekenei hususiyesine ve bil-hassa yabancı milletten olan tebeasına (para, gıda, melbusata ait eşya) gibi şeyler irsalile hiç olmazsa bir dereceye kadar ve eyi bir murakabe tahtında muaveneti hususiyede bulunmak imkânı da derpiş olunabilir.

2 — *Sahai tatbika vaz edebilmek imkânı amelisi :*

Arz ettiğimiz veçhile bu ane kadar Beynelmîlel Salibiahmer komitasına taktim kılınan lâyihalardan anlaşıldığı üzere maksat ve gaye itibarile Salibiahmerin müdahale ve muaveneti keyfiyeti fazla bir müşkilât ıka etmemektedir. Müşkil olan cihet münasebatı insaniyetkâranenin neden ibaret olduğunu tarif ve tayin hususu dahi olmayup ancak bunun ne dereceye kadar te'min edilebileceğini tavzih edebilmektedir. Burada biraz bizim ihtisas ve salâhiyetimizden hariç kalan bir mesele tahaddüs etmektedir. Bir cihetten misakın 16 ıncı maddesinde mezkûr hükûm ve kararın esaslı bir silah teşkil eylediği, misakı nakz eden devlete karşı bir kuvvei cebriye istimali hak ve salâhiyetini haiz olması lâzım geldiğini teslim etmek mecburiyetinde bulunduğumuz Cemiyeti akvam'ın menafii muvacehesinde bulunmakta diğer cihetten de bir memleket sivil ahalisinin kâffeı sunufunu hükûmete mezç ve temsil ederek onları ablokanın bütûn şedaidine maruz bırakmaktan bizi men eden menafii insaniyeti nazarı teemmül ve mülâhazaya almak mecburiyet ve zaruretinde bulunmaktayız. Binaen alâzâlık bizim için esas mesele Cemiyetiakvamın menafii menafii aliyei insaniye arasında bir tariki hal ve çarei te'lif bulmaktan ibarettir.

İrae ve iş'ar ettiğimiz veçhile her halde Cemiyetiakvam ablokasının te'sirâtı belki de muariz devlet hükûmetini, sivil ahaliye karşı pek gayrı insani tedabire mahal bırakmaksızın Cemiyetiakvam metalibine münkat kılacak bir derecei şedide olacaktır. Etfal ve nisvanı aç ve hastagânu biilâç bırakmak hiç bir vakit Cemiyetiakvamın şân ve şöhretini artdıramaz. Bir harp ne kadar şedit olursa o kadar kısa süreceğinden dolayı daha insani olacağı fikri batil ve Cemiyetlakvamın teşkili fikrile taban tabana zıttır.

Binaenaleyh Salibiahmerin zikr ettiği üç suretteki müdahale ve muavenetini nokta benokta münakaşa edelim.

a) *Mualecat ve malzemei sıhhiye irsâli :* (1)

İktisadî bir abloka te'sisi ne kadar şiddetli olursa olsun abloka eden dev-

(1) 1928 Bulgar teklifile 1921 ve 1928 Danimarka ve İsveç teklifleri.

letlere gerk sivil ve gerekse askeri mecruhin ve hastagâmi tedaviye lâzım mualecat ve malzemei sıhhiyenin abloka hattından geçerek abloka olunan memlekete duhulünü men etmek salâhiyetini bahş edemez. Bu mevât behemehâl mümkün olduğu kadar vasi bir mikyasta ve abloka eden devletlerin vesaiti tarafından bir mumaneata maruz bulunmaksızın ithâl olunmalıdır. Binaenaleyh gerek azayı cemiyetten bulunan ve gerekse bulunmayan devletlerin bu mevaddı kaçak eşya listesine ithâl edememesini te'minen beynelmilel bir kaide vaz' ve ihdas etmek zarureti vardır. Bundan başkaca da bu mualecat ve mahsulâtı devaiyenin mahallinin gayrına sarf ve bilvasıta abloka edilmiş olan memleketin mühimmat imalinde kullanmak ve saire gibi suretlerle müdafaasına tahsis edilmemesini ciddi bir surette murakabe etmek için döveli hamiye veya beynelmilel Salibiahmer komitası aza ve memurinine salâhiyeti tâtimme verilmelidir. İşbu tedabiri ihtiyatiye sayesinde mualecat irsali 1921 senesi 16 ıncı mukarreratında ipka olunan münasebatı insaniyetkâranenin başlıca mevaddını teşkil edecektir.

Binaenaleyh gerek alelade bir harp zamanındaki bir ablokada ve gerekse Cemiyetiakvam tarafından tatbik edilmiş bir ablokada olsun abloka edilmiş olan memleket ahalisine bu şeylerin irsalinin hiç bir vakıta menedilmemesi icap cdeceğini bittasvıp tamamilen Bulgar Salibiahmerinin metalibine iştirak ediyoruz,

Buna mukabil balâde zıkr ve beyan ettiğimiz ilk Danimarka İsveç teklifi bize bilhassa Cemiyetiakvam ablokası itibarile bize daha ziyade mahdud ve kifayetsiz göründü. Abloka ebilmiş olan memleketin her gûna muaveneti tibbiyeye mazhar olmak hukukunu haiz olmasından dolayı bizce ahalinin sunufu muhtelifesi hakkında bir fark gözetmeye mecburiyet ve hacet yoktur. Bahusus hükûm ve kararların tatbiki bir hali harp ihdas etmediği cihetle hatta Cemiyeti akvamın muarız devlete karşı icra eylediği harekâtı askeriye hakiki bir harbe müncer olsa dahi mezkûr memleket ordu ve bahriyesi efradının muhtaç bulunduğu işbu muavenetten beşeriyetin kendilerini mahrum ve mehçur edebilmesine imkân yoktur. Elverir ki ablokayı idame eden Cemiyetiakvam işbu muaveneti tibbiyenin mahallinden gayriya sarfedilmeyeceği meselei esasiyesinden emin bulunsun.

b) Sivil ahalinin iase ve ilbasi :

Abloka edilen devlet sivil ahalisinin velevki bazı sunufunun olsun tedabiri zecriyei iktisadiyeden masun kalmasına Cemiyetiakvamın ne dereceye kadar tahammül edebileceği meselesi raporumuzun en pürüzlü ve dikenli bir kısmını teşkil etmektedir. Bu gibi bir istisnaiyetin 16 ıncı maddede mezkûr silâhı iktisadinin tesiratını bir hayli tenkis edeceği ve hatta belki de muarız devletin Cemiyetiakvama karşı taannût ve mukavemetinin temdidine bais olabileceği aşıkâr bir keyfiyettir. Bu halde meselâ muhti devletin nizama avdet ve rücuu gibi Cemi-

yetiakvıman menfaati ile sivil ahalinin menafiini bir noktada cem ve te'lif edecek bir tariki mutavassıt bulmak mes'elesi kalır.

1921 ve 1928 Danimarka ve İsveç teklifatı buna meşru bir çarei hal arayarak sivil ahalinin malzeme ve erzakının temini sadadinde bilhassa şu yolda idarei kelâm etmektedir:

Burada muavenet edilmesi mevzu bahis şahsın tamamile kendi tayinatından müstağni kalarak bundan ordunun müstefit olmaması için tevzi edilecek yiyecek miktarının nüfus başına ahaliye yevmiye tahsis kılınmış olan tayinatın yüzde ellisini tecavüz etmemelidir.

Teklifi mezkûr yiyecek ve giyecek meselâ on yaşından dün olan çocuklara tevzi edilmesi fikrindedir.

Biz yalnız çocukların değil eşhası ma'lûle ile ihtiyar ve kadınların —bilhassa hamile ve emzikli olanların — dahi muhtaç bulundukları muavenetin derecesini vazıhan tayin edecek bir kaide vaz'ının kabil olamayacağı fikrindeyiz. Bizce bu raporun hudutları dahilinde muavenetin mikyas ve derecesinin tamamile ve kemali isabetle tayini imkân haricindedir. Bu yolda bir farz ve tahminde bulunmak abloka edilmiş olan bir ahalinin muavenete ihtiyaç derecesinin mütefaviât ve farklı bulunması nisbette müşkil ve muteassırdır. Bu müşkilât surf memleketin vaziyeti coğrafiye ve iktisadiyesinden münbais olmayıp bunda beynelmilel abloka komüsyonunun teklifine teb'an Cemiyetiakvam ablokasının tedricen müterakki bir şekil ve tabiatla bulunmasının da dahili ve tesiri vardır. Bunun için yalnız bir defaya mahsus olarak falan ve falan sunufu ahali için falan ve falan şeylerden şu veya bu miktarda birşey ithali hakkında bir mezuniyet istihsali maksadı temine kifayet etmez. Hatta sivil ahalinin hangi sunufuna muavenet edilmesi lâzımgeldiğinin tamamile ve isabetle tayinine bile imkân yoktur. Bu hususta akdi icap eden beynelmilel bir mukavelenamenin ahval ve vaziyetin bu tehalüfünü nazarı itibara alması tahti mecburiyettedir.

Herkesin mazharı muavenet olmasına filen imkân mutasavver olmadığından bu hususta lâzımül ittiba bir nizam vaz'ına çalışmak ve tedricen muavenet edilecek sunufu ahaliye dair bir silsilei derecat tesbit etmek belki musip olacaktır. Meselâ lâyetegayyer olmaktan ziyade umumî olmak üzere elde edilecek vesaite göre yekdiğerini müteakiben muavenete mazhar edilmesi kaydile ahaliyi sunuf ve derecata taksim eden bir listenin tertibi pekâlâ kabildir. Bu yolda bir silsilei derecat tertip ve ihdasının ındi olacağı bedihi olmakla bubapta beyan fikir ve mütalea ederken herbir ahvali hususiyeye göre işbu sıra ve tertibin tadil edilebileceğini de kabul ederek kemali ihtiraz ve ihtiyatla davranmaktayız. Maamafih beş yaşına kadar olan çocuklar ve bunların emzikli validelerini

dereci ulâda muavenete lâıık ve müstahak addetmekteyiz. Bunlardan sonra bize kalırsa bir ablokanın şedaidine karşı beşten oniki yaşına kadar olan çocuklarla hamile kadınlar ve 12 den 18 yaşına kadar olan gençler malûl ve ihtiyarlardan daha ziyade muhtaç ve müstehaktırlar. Büyük harpteki ablokadan en ziyade zahmet ve meşakkat çekenler tamamilen çocuklarla gençlerdir; binaenaleyh hiçbir suretle mes'ul ve muhatap olmadıkları bir halden dolayı bınların aklıktan ve soğuktan sıyanet edilerek zahmet ve meşakkat çekmelerine mani olmak ve bu suretle sukutu ahlâklarına ve müstakbeli oldukları ırkın tenezzülüne bais olmamak beşeriyetin birinci vazifesidir. Mademki tarif ve tavsif ettiğimiz şekilde bir ablokanın müteşekkil olduğu tedabirin heyeti mecmuası netayicinden bunları tamamilen sıyanet mümkün olamayacağı bedihidir; binaenaleyh Cemiyetiakvamın da zikir ve beyan ettiğimiz mukarrerattan dolayı ve Cemiyeti mezkûrenin teşekkülüne bais ve hakim olan efkârı âliyei insaniyetkâraneye binaen abloka edilen memlekete çocuklara ve gençlere lüzumu olacak erzak ve elbiseye ait eşyanın ve hatta bilfarz mahrukâtın bile ithaline müsaade etmesi boynunun borcudur.

Cemiyetiakvam ile ablokayı idame eden devletlerin bu ianatın filen halkın balâda mezkûr sınıfına tahsis edileceğine ve doğrudan doğruya misakı nakzeden devletin mukavemetini temadi ettirmeğe hizmet etmeyeceğine kanaat getirmeleri lüzumu da bedidardır ve bütün bu ahvalde 1921 senesindeki 14 üncü mvkarreratın metnine nazaran kabahatli devlet sivil ahalisinin erzak ve levazımâtının kat'ı hususu yalnız elde mevcut tedabiri sairenin gayri kâfi geldiği ahvalde son bir tedabiri şedide olarak müracaat edilecek bir tedbir addedilmelidir.

Fikrimize göre bu nevi muavenetler için bir haddi azamî tayinine dahi mahal ve mecburiyet yoktur. Bu hususta kaidei esasiye olarak hukuku cezaiyedeki ihtiyacı zaruriye ile hukuku düveldeki mukabelei bilmisil kavaidine kıyas ve imtisali hareket olunabilir.

Bu bapta Cemiyetiakvamın müdafaaı meşrua hakkı ancak ihtiyacı katiye halinde varit olabilir. Bu haddi tecavüz edenler şayanı kabul değildir. Memaliki ecnebiyye ile olan bilcümle münasebatı maliyye ve şahsiyye ve saireyi kat' ve bir memleketin sanayi, ticaret ve hatta ziraatinin kısmı azamını duçarı felceden iktisadî abloka o derece bir müesseriyeti haizdir ki en vasi derecede bir fili muavenetle de bunun tesirini iptal maddeten imkân haricinde dir. Cemiyetiakvam ablokasının netayici milletin havatı iktisadiyesinde hiç bir fili hayrin izale edebilemeyeceği akisler husule getirir. Binaenaleyh bu nevi muavenetlere defaten her zamana şamil bir hat tayin ve tesbit etmeğe lüzum yoktur. Şayet iktisadî olan bu tedabiri tazyikiye abloka edilen devletle Cemiyetiakvam âzasından ablokayı idame eden devletler arasında bizzat harbe müncer olacak olursa o halde devleti hamiye ve yahut - Beynelmilel Salibiahmer Komitesi ve ya bitaraf memleketler Salibiahmerleri gibi - cemiyatı hayriye isali muavenet

için bu hususta düveli mezkûre ile icrayı müzakerat eyleyecekleri bedihidir. Sivil ahalinin milli ordu ile müşareketnin tamamile kat'ına imkân olamayacağı cihetle hali harbin tehaddüsü bu muavenetlerin serbestçe isal ve ithali hakkında bir tebeddül husule getireceği aşikârdır. O halde hiçolmazsa çocuklara ve genç kimselere edilecek muavenetin sulhperveraneabloka esnasındaki aynı usul tahtında icrasına müsaade istihsali için muharip devletler ve bilfarz Cemiyeti-akvam nezdinde teşebbüsâtı musırnanede bulunmak Salibiahmerin vazifesidir.

C) İstihbaratı zatiye muhaberatı hususiye ve muavenatı şahsiyenin nakli :

Malum olduğu veçhileabloka altında bulunan memlekete takarrüp mümkün olamayacağından posta, telefon, telgraf ilh.. gibi mu'tad turuku ihtilatiye hazf edileceği ve 16 ncı maddede mezkûr tedabirin tatbiki hasebileabloka edilen memleket sekenesinin ecnebi memleketlerle olan alelade ihtilatı kat ve men olunacağı cihetlerle 1914 ten 1918 e kadar olan muharebenin güzeramındaki ahvale mümasil bir hal karşısında bulunacağız. Eğerabloka edilen memleket Cemiyetiakvam azasından bulunan devletlerle muhat bulunuyorsa işbu devletlerin tedabiri mezkûreye iştirak ve riayet edecekleri tabiidir. O halde cihan harbi esnasında harptan sonra Cinevre ve Frankfurttatı ifayi vazife eden istihbaratı zatiye dairelerine mümasil olarak tabiiyyeti ne olursa olsunabloka edilen memlekette meskûn ve akrabalarına memaliki ecnebiyedeki ehlibba ve akrebalarından gönderilecek malûmat ve havadisi ve bilmükabele bunlardan da diğerlerine nakl ve isal edecek bir dairenin ihdas ve teşkili derpiş olunmak lâzım gelir.

Ve hatta son muharebede olduğu gibi alâkadar devletler memurini tarafından sansör edilsin edilmesin sırf zata mahsus mekâtıp ve muhaberatın taatısi derpiş olunmalıdır. Eğer bir muharebe mevzuubahs değil de ancak sulhperverane bir iktisadiabloka maksut ise ablokayı idame eden devletler belkide bu muhabere keyfiyetinde bir kontrol icrasına bile luzum görmeyeceklerdir. Maahaza işbu tedabiri iktisadiye bizzat hakiki bir harbe müncer olduğu takdirde o vakit menafii askeriyelerini siyanet zaruretinde kalacak olan muharibler düveli müşarun ileyhi-mi sansör teşkili mecburiyetinde bulunacaklardır. Fakat her halde Salibiahmer ve bilhassa Beynelmilel Salibiahmer Komitesi son Avrupa muharebesinde olduğu gibi her iki tarafında aynı derecede zati ihtilat ve muhaberenin serbestisini tekeffül etmesini talebe hakkı olmalıdır. Her halde mahiyeti insaniyetkâranesi itibarile işbu muhaberatın münakalesinin alakadar taraflarca tamamile haizi itimat olabilecek bir teşekküle mevdu bulunması lâzımdır. Gerek aynen ve gerekse nakden gönderilecek şahsı muavenetler meselesi ise bundan daha mufassal bir meseledir. Abloka edilen memleket haricinde sakın bulunan kimseler tarafından bu mem-

lekette mukim ve akrebalarına emanat ve posta paketleri irsalatının men'i prensip itibarıyla şayani kabul görülmez zannındayız. Diğer taraftan muhtelif Salibiahmer cemiyetleri tarafından abloka edilen memleket sivil ahalisinin bazı sunufuna edilecek yardım ve muavenetlerin bile halen ablukayı işkâl ve teşviş edemeyeceği fikrinde bulunduğumuzdan hususi zevattan hususi zevata münhasır kalacak bu mahdut irsalata musamaha edilmesinin diğerinden daha az tehlikeye zararlı olacağını düşünmek te caizdir. Şimdiden ne kadar nüfuslu bir aileye bir ay zarfında ne miktar paket gönderilebileceğini tesbite uğraşmak beyhudedir. Bu nevi muavenetlerin bir miktarı muayyen ve mahdutta duhulüne müsaade olunursa bilmeceburiye bunun sui istimal edilmesi memuldur, Filvaki abloka edilen memlekette mukim kimseler tarafından bunun bir ticaret ve saire vesilesi ittihaz edilebilmesi melhuzdur ilâahirihi. Keza alelade ablokayı havi bir harpte Salibiahmerin yalnız sit ve şöhreti abloka eden devletleri belki de bu nevi muavenetleri musamaha ile telekkî etmelerine kifayet etmeyecektir. Her halde kabul etseler bile bunu aglebi ihtimal pek mahdut bir mikyasta kabul edeceklerdir.

Maamafî sulhperverane bir abloka vak'asında Cemiyetiakvama bu gibi irsalat için bazı gûna serbesti bahşı kabul ettirilebilir. Ve bu hususta Cemiyetten ve ablokayı idame eden Cemiyet azası devletlerden en musait şarait istihsal etmek Cemiyeti mezkûre nezdinde bulunan Salibiahmer murahasına terettüp eder. Malûm olduğu üzere bu paketlerle hedayanın mürselün ileyhlere isal edileceği ve maksadın gayrına sarfına mahal verilmeyeceği hakkında Cemiyetiakvam ile azalarına te'minatı lazıme verecek ve bu bapta pek şiddetli bir murakabeye ihtiyaç vardır.

3—Suret ve tarzı icra : edilecek muavenetlerin derecesi mikyası ve vus'atı şumulunun tesbiti için beynelmilel bir mukavelename tertip ve tanzimi kesbi zaruret eder. Bu bapta yekdiğerine ilâve ve inzimam ile bir birini tamamlayacak beş türlü mukavelename derpiş olunabilir:

a) Bizzat hakiki bir harp vak'ası için mümkün olduğu kadar fazla miktarda devletler arasında bir suret ve tariki hal bulunması.

b) Berveçhi ati kısımlara tefrik olunabilen hususi mukavelenameler akdi:

1 — Zamanı sulhta tanzim ve akdolunacak mukavelenameler.

2 — Abloka vukuu halinde akdolunacak hususi mukavelenameler.

c) 16 ncı maddenin sureti icra ve tatbiki hakkında bir nevi talimatname makamında Cemiyetiakvamdan bir karar istihsali.

d) Alâkadar devletler milli Salibiahmer cemiyetleri meyanında bir suret ve tariki hal bulunması.

e) Cemiyeti akvam ile Salibiahmer murahasları ve hususiyle Beynelmilel Salibiahmer komitesi meyanında bir suret ve tariki hal bulunması.

Bu programın sahai fi'l ve hakikata çıkabilmesi Cemiyetiaqvam ile bizzat devletlerin münferiden bunu tasvip ve tasdik etmelerine vabestedir. Bununla beraber bu hususta ilk hatveyi Salibiahmer atmadıkça ne alâkadar hükûmetlerin ve ne de Cemiyetiaqvamın bu gûna muavenetlerin imkânı icrasının tetkikine muvafakat göstermeleri mümkün değildir.

Keza Salibiahmerin de bu bapta sarfı mesai ve icrai teşebbüsatta bulunabilmesi Cemiyetiaqvamın ittihaz edeceği tedabiri zecriyenin nevi ve derecesil vasian alakadar olacağı bi iştibahtır. Bu tedabir meselâ misakı nakz etmiş olan devlete karşı yalnız bir şömendöfer ve posta ilh.. ihtilatının kat'ından ibaret kalırsa bu halde Salibiahmerin Cemiyetiaqvam azasından bazı devletler sefinei harbiyele ile idame edilecek bir ablokada ittihaz eyleyeceği tedabir derecesinde vasi ve şamil tedabir ittihaz etmesine hacet yoktur. Bu ikinci hal ve takdirde hernekadar bizzat bir harp mevzuudahs olmamakla beraber Salibiahmerin alelade bir harp için ittihazını lüzum ve faydalı göreceği tertibat ve tedabir ittihazını teemmül eylemesi lâzımdır.

Hulasa birde 1921 senesindeki 16 ncı mukarrerattan tahaddüs edecek vazai fi müşkile ve müşevveke karşısında Beynelmilel Salibiahmerin muhtelif aza ve murahaslarına düşecek mesai ve gayreti mutalâa ve tetkik edelim. Bu hususta 16 nci madde de mezkûr mukarreratın tatbiki farz olduğu takdirde sıra ile:

a) Beynelmilel Salibiahmer Komitesile devleti himayenin , b) abloka edilen memleket Salibiahmerinin, c) abloka eden memleketler Salibiahmerlerinin d) ve bir de Cemiyetiaqvam azasından olsun veya olmasın ablokaya iştirak etmeyen memleketler Salibiahmerlerinin bu baptaki vazife ve hizmetlerini tetkik etmemiz lâzımgelir.

Burada Salibiahmerler Cemiyeti ittihadıyesini mevzuubahs etmekten içtinap edişimizin sebep ve hikmeti vardır. Bizim mutalaamıza nazaran Cemiyeti ittihadıyei mezkûre azası meyanında bittabi yukarda isimleri geçen gerek abloka edilen ve eden ve gerekse ablokaya iştirak etmeyen ve Cemiyetiaqvam azasından bulunan veya bulunmayan devletlere mensup üç sınıf cemiyyatı milliyenin azası bulunabileceğinden bu cemiyeti ittihadıye muhtelit ve mürekkep bir cemiyettir. Ve binaen aleyh bunun vaziyetinin tavzihi bizzarur dışvardır. Mahaza acemiyeti mezkûre avani sulhtaki muavenet umuru için ihdas olunmuştur. Ve Cemiyetiaqvam ablokası tam manasile bir harbin mevcudiyetini farz ve kabul ettirmekte isede ne kadar olsa yine buna yakın bir vaziyet ihdas eylediği gibi bu gün veya yarın hakiki bir harbe de inkilâp edebilir. Bu sebeple Cemiyetiaqvam ablokası sulh

zamanındaki muavenet umuriyle iştigal etmek üzere ihdas olunmuş teşekküllerin mudahalesini değil bil'akis harp esnasında munasebatı insaniyetkârane ve şafkât-kâränenin idamesine çalışacak teşekküllerin mudahalesini istilzam etmektedir.

a) *Beynelmilel Salibiahme komitesile devleti hamiyenin vazife ve hizmeti.*

Bizim reyimize kahrırsa Beynelmilel Salibiahmer komitesinin vazife ve hizmeti zamanına göre tebeddül eder.

Beynelmilel Salibiahmer komitesine terettüp edecek ilk vazife Beynelmilel Salibiahmer kongresinin, misakın 16 ncı maddesine dair olan Cemiyetiakvam içtimainin 16 ncı mukarreratını senet ittihaz edeceği bir beyanname layihasının ihzari ve burada kendisince misakta mezkûr mukarreratın tatbiki veya bundan, tahaddüs edebilecek bir harp halinde idame edilmesi icap eden munasebatı insaniyetkâränenin, neden ibaret olacağını ifade ve beyanı olacaktır.

İkinci bir merhale olarak Beynelmilel Salibiahmer Komitesi bu beyannameyi Cemiyetiakvam azalarının nazarı tasvibine arz ve tevdi edecektir ki, bu da Cemiyetin mutata olan usul ve kaidesine riayet ederek yapılabilir. Bu hususta Danimarka, İsveç ve Bulgar Salibiahmerlerinin yapıkları gibi teferruat ve tafsilâta girişmeyerek umumi bir surette idarei kelâm etmek daha mudebbirane bir hareket olur. Re'yimizce mesele büyük bir ehemmiyeti haiz olmaktan ziyade bir taktik mesêlesidir. Esas mesele Cemiyetiakvamın bu nevi bir beyanatta bulunmağa rızadade olmasını istihsal edebilmektedir.

16 Ncı maddenin iktisadî mukarreratının tatbiki halinde abloka edilmiş olan yalnız ihtilatatın münkati olması keyfiyeti bile bir mesaii cedide ihdas eder. Şöyle ki: 1929 Cinevre mukavelesi ahkâmına kıyasen alâkadar devletlerden bilhassa abloka tahtında bulunan devlet bila şek devleti hamiyenin mudahalesine müracaat edecektir. Azasının muafiyeti siyasiyeyi haiz olmasından dolayı mudahalesi kesbi suhulet edecek olan devleti mezkûrenin mudahalesi her halde bir devletle diğer devlet ve hatta belki Cemiyetiakvam ile abloka edilen devlet arasındaki münasebata ait bilcümle hususta da nazarı teemmüle alınmak lâzımdır. Diğer taraftan münasebatı insaniyetkâränenin hüsnü icrası ve muhtemel sui istimalat hakkında şek ve şüpheyi mahal bırakmamak luzum ve ihtiyacı belki de alâkadar devletleri iştigalatı siyasiye müberri ve onun fevkinde bulunan esasen bitaraf bir teşekküle müracaat mecburiyetinde bulunduracaktır. Bu teşekkülün evvelen Cemiyetiakvama tarakkarüp ve temas edebilmesi ve Cemiyeti mezkûre ile veya Cemiyeti mezkûrenin ablokayı idame eden uzuvlarla münasebatı daime de bulunması saniyen heyeti umumiyesi ablokadan ibaret bulunan tedabiri ittihaz ve idame eden devletlerin hükümetlerine takarrüp ve temas edebilmesi salisende abloka hattından geçerek misakı nakz ve ihlal ettiği ilân olunan devlete

takarrüp ve temas edebilmesi lâıymdır. Binaen aleyh Salibiahmer uzuvları arasında b i üç hasleti haiz yegâne teşekkülün Beynelmilel Salibiahmer komitesi olduğunda şek ve şüphe yoktur. O halde bir taraftan abloka edilmiş olan memleketin milli Salibiahmeri diğer taraftan Cemiyetiakvam uzuvları ve abloka eden memleketlerle bitaraf ve ya Cemiyetiakvam azasından bulunmayan memleketler arasında tevassut edecek olan teşekkülün bu teşekkül olması lâıumgelir. Keza Cemiyetiakvam ile ablokaya iştirak etmeyen her hangi bir devletin abloka edilen memlekete muavenet etmek arzusunu gösteren milli Salibiahmerleri meyanında icrayı tevassüt edebilecek olan teşekkül keza bu olacaktır.

Binaen aleyh abloka edilmiş olan memleket Salibiahmerinin her kağı bir muavenet talebinde bulunduğı ve ya bu muaveneti abloka hattından geçirmek istediğı takdirde ancak devleti hamiyeye ve ya Beynelmilel Salibiahmer komitesine müracaat edecek ve yine abloka tahtında bulunan memlekete edilmesi lâzım muavenetin derecesini ta'yin için dahi Cemiyetiakvam ile işbu teşekküller müzakereye girişeceklerdir.

Bundan maada dünyanın mütebaki aksamile münasebet ve alakası kat edilmiş bir halkın hal ve vaziyeti hakkında itayı malûmat etmek için devleti hamiye ve ya Beynelmilel Salibiahmer komitesinin bizzat mezkûr halkın ihtiyacatına kendilerinin muttali olmaları lâıumdır. O halde müşarun ileyhime bir nevi hakkı mürakaba bahş etmek abloka tahtında bulunan memleket dahilinde istihsali malûmat edebilmeleri için kendilerine lazım gelen suhuletin gösterilmesi icap eder. Bu sayede mezkûr memlekete kendileri ve yahut ablokaya iştirak etmeyen bir devlet Salibiahmeri tarafından umuma ve ya şahsa mahsus olmak üzere irsal olunacak olan edviye ve malzemei sıhhiye ile erzak ve melbusata ait eşya ve diğer bilcümle ianatın tevziini kendi memurları vasıtasile mahallinde murakabe edebilir ler.

Şayet bir istihbarat idaresi vücade getirilmesine mahal ve mecburiyet varsa bunu da devleti hamiye veya Beynelmilel Salibiahmnr komitesi temin edecektir. Bundan maada abloka edilen memleket sekene ile diğer sekenei alem arasındaki muhaberatı hususiyenin temini münakalesi için de belki müşarun ileyhimin ve yahut ta cemiyatı milliye nin vesatet ve delâletine müracaat edilecektir. Bu gibi tesisat 1914—1918 harbinde Cinevre'de icrayı faaliyet etmiş olan müesseseye imtisali hareketle ondan mülhem olabileceklerdir. Tesisatı mezkûrenin derecei vus'at ve şumulü ve teşkilâtı dahiliyesi ve tarzı mesaisi bizzarur ahval ve zamanın şaraitine tabi bulunacağından bu madde hakkında tafsilât ve teşrihata girişmek imkânsız ve bi lüzumdur. Yalnız şunu ihtar edelim ki müessesatı mezkûrenin kemali istikamet ve bitarafı ile alâkadarana emniyet ve kanaat bahşetmek devleti hamiye ile Beynelmilel Salibiahmer komitesinin borcudur.

b) Abloka edilen memleket Salibiahmerinin hizmet ve vazifesi:

Sivil ahalinin mefruz mukavelenamede irae olunacak sunufuna icap eden muaveneti maliye ve edviye ve erzakın ilh... tevzii abloka edilen memleket Salibiahmeri memurinine terettüp edecektir. Bu tevziât ya Beynelmilel Salibiahmer komitesi memurlarile müstereken ve yada onların tahtı murakabesinde olarak iera ve ifa olunabilecektir. Her halde abloka edilmiş olan memleket Salibiahmeri devleti hamiye veya Beynelmilel Salibiahmer komitesinin kendisinden talep edeceği kâffe malûmatı tedarik ve itaya ve muşarun ileyhimin bu husustaki murakabesini kabule mecbur bulunacaktır. Ve mefruz mukaveleneme ve bizzat yapılacak hususî akitler dahilindeki muaveneti lazıme ait metalip, müstediya ve şikâyatı (Protesto) ilh... muşarun ileyhime iblağ edilecektir.

C) Ablokaya iştirâk eden memleketter Salibiahmerinin hizmet ve vazifeleri :

Cemiyeti Akvam tedabiri zecriyesinin iptidar ettiği esnada olsun daha henüz tam manasile harp mevcut olmadığından mezkûr millî Salibiahmerler abloka edilen devlete karşı nazari olarak « Düşman » Salibiahmerleri olmayıp ancak daha ziyade bitaraf cemiyetler mesabesinde dirler. Bununla beraber misakı nakz ve ihlâl eden devletle bunların hükûmetleri arasındaki münasebet o derece gergin ve abloka filinin ihdas ettiği hal ve vaziyet o derece kararsız ve gayri muntazır vakaya sahne olmağa tabi ve müsteit bulunacaktır ki, abloka edilen hükûmet ahalisine edilecek muavenete mezkûr cemiyetlerin de iştirâk ve muavenetlerini istemeğe filen imkân yoktur. Bizaat kendi memleketteri bir harp tehlikesine maruz bulunurken bittabi bu cemiyetler para ve kuvvetlerini kendilerine sarf ve bunu mefruz düşmanların muavenetine hasredemezler. Keyfiyeti mezkûre devleti hamiye ve Beynelmilel Salibiahmer komitesinin, abloka edilen memleket dahiline edviye ve sair malzemei sıhhiyenin geçirilmesi hususundaki teşebbüslerinde hîni hacette hükûmetleri nezdinde müdahale ve muavenette bulunmalarını arzı ihtiyaç ve iftikar etmesine mani olamaz.

d) Cemiyetiakvam azasından olsun olmasın ablokaya iştirak etmiyen memleketter Salibiahmerlerinin hizmet ve vazifesi :

Kaideten 16 ncı madde mefadince Cemiyetiakvam azasından olan devletler abloka tedabirine filen iştirak mecburiyetindedirler. Hakikatta ise misakı nakz ve ihlâl eden devleti inkiyat ettirmek için Cemiyetiakvam tarafından ihtimâl devletlerin nisbeten mahdud bir kısmı halan ef'ali zecriye icrasına memur edilecektir. Binaen aleyh coğrafi, iktisadi, askeri veya sair vaziyetleri itibarile fi'len ablokaya iştirâk mecburiyetinden muaf tutulacak daima bir çok memleketter bulunacaktır. O halde vaziyeti ihlâl edecek esbabı siyasiye zuhur etmediği takdirde bu memleketterin millî Salibiahmerini asıl « bitaraf » cemiyetler gibi telekki

etmek ve bunlara Cemiyetiakvam azasından olmıyan memleketler Salibiahmerleri gibi muamelede bulunmak muhik ve meşru olacaktır.

Diğer cihetten Cemiyetiakvam ile devleti mütemerride arasında hali harp mevcut olmadığı cihetle manayı hakikisile bitaraflık mevzuubahs olamazsa da yine bitaraf ad ve telakki olunabilirler. İşte sermaye malzemei sıhhiye, etviye, erzak, elbise ve para gibi havayıcı zaruriyeye dair muavenet hususunda devleti hamiye ve Beynelmilel Salibiahmer Komitesi bilhassa bu (bi taraf) Salibiahmerlere müracaat edeceklerdir. Bahusus burada cidden işbu fi'li muavenete yardıma davet edilmesi düşünülecek olan devleti hamiye Salibiahmeridir. Bu bitaraf cemiyetlerin yardımlarını bizzat kendilerinin tevzi etmek isteyeceklerini de derpiş etmek lâzım gelecektir. Beynelmilel Salibiahmer komitesinin milli bir cemiyetin işlerine her ne olursa olsun müdahaleye taraftar olmayacağı ve elden geldiği kadar onun fi'li insaniyetkâranesini teshile çalışacağı aşıkârdır. Mamafi bilfarz her hangi bir mukavelename bir devleti hamiye veya Beynelmilel Salibiahmer komitesine memurları vasıtasile bu muavenatin tevziatına nazaret etmek vekâletini sarihan verdiği takdirde « bitaraf » cemiyetler bu bapta lâzım gelen malûmat ve ihbaratı kendilerine tehiye ve tedarik edecekler ve murahhaslarla imkân nisbetinde ve münasebatı insaniyetkâranenin nefine olarak teşriki mesai eyliyeceklerdir. Diğer cihetten de şayet abloka eden devletler « bitaraf » cemiyatin fi'l ve harekâtına mümaneat etmiyecek olursa o halde Beynelmilel Salibiahmer komitesi bittabi murakabe zan ve zahabını uyandıracak bilcümle harekâttan ictinap ve fi'li insaniyetkâranelerinin mesuliyetini temamlile mezkûr cemiyetlere bırakacaktır. Devleti hamiyenin dahi cemiyatı muşarun ileyhimanın fi'li insaniyetkâranelerine müdahale etmekte hiç bir nefi ve faydası yoktur.

Bir memleketin vak'ının iptidasında tedabiri iktisadiyeye iştirak etmeyüp te bilahara iştirak zaruretinde kaldığı takdirde mezkûr memleket hükûmetinin fi'li muavenetine devam edebilup edemeyecğini ve etdiği takdirde bunu nasıl ve ne derecede sevk ve idare edebileceği meselesi tevarût eder. Bu hal evvela bitaraf iken bilahara muharipler sırasına geçen Cemahiri müttefikai Amerika'nın 1917 senesindeki halini andırır. Belçika muavenet cemiyetindeki Amerika murahhasları alınarak yerlerine bir İspanya - Hollanda komitesi ikame kılınmıştı.

IV. Salibiahmerin misakı bozan devletin yüzünden düşarı hasar olan memlekete karşı hizmet ve vazifesi :

Şimdiye kadar ancak Salibiahmerin misakı buzan devlete karşı olan hizmet ve vazifesi mevzu bahs edilmmişti. Mâmafi misakın ihlâlâine kuru kuruya hükûm olunmuş olamazdı. Her halde « misakı ihlâl ettiği » beyan olunan devleti mütemerridenin misakın ahkâmına mugayir olarak bir fi'li harbi irtıkâp etmiş olması lazımdır. Eger mezkûr fi'li harp Cemiyetiakvam azasından diğer bir devletin arazisini

ve ya bir kısmını işgali askeri altına almış bulunmaktan mütevellit ise bundau bir meselei cedide tahaddüs eder : Bu suretle gayri meşru olarak işgal olunan arazi sivil ahalisine Salibiahmer acaba nasıl ve ne derecede isalı muavenet edebilir. ? Böyle bir arazii meşgule sivil halkının imkân dairesinde en vasi bir muavenete mazhar olması vucubu son derece bedihi ve aşıkârdır. Böyle bir halde ianei nakdiye ve muaveneti maliye ve devaiye ile erzak ve melbusat ve her gûna muavenatın işgal eden devlete hiç bir endişe ilka etmeksizin icra edilebileceği kabul olunabilir. Hukûmeti meşruasından mutaarriz devletin kuvvei musallahasile ayrılmış olan işbu arazinin sivil ahalişi hiç bir suretle asıl hukûmetinin ef'ahından mes'ul tutulmayacağı gibi işgal eden devletin de harekâtından mes'ul edilemez. O halde bizzat abloka edilen devletin dahi arazii meşguleye Salibiahmerle diğer muavenet cemiyetleri tarafından gönderilecek her türlü ianatın vurdüne mümaneat etmemesinde kendisi için büyük menfaat vardır. Muavenet ve ianati mezkûrenin serbestii duhulü ancak bu hususta her türlü te'minat bahş ettiği takdirde kendi sivil ahalisinin mazharı muavenet olunabileceği şart kılınarak münasebeti insaniyetkâranenin te'sis ve idamesi şarta ta'lik kılınmak suretile de te'min olunabilir.

Bu nevi muavenetlerin usulü ifa ve icrası bizzarur takriben evvelce tavsif ettiğimiz usul ve surette olacaktır. Bu hususta *Belçika muavenet cemiyeti komisyununun* 1929 de neşr olunan vesaikına müracaat faydadan hali değildir. Bu komisyunun Belçika ile Fransanın 1914 - 1918 e kadar işgal tahtında kalan arazisinde ifa ettiği vazife filhakıka temamilen bir harp mevzuubahs olmamakla beraber yine halen derpiş olunan vak'a ile bazı gûna müşabehet arz etmektedir.

Amerika'nın neşr olunan işbu te'lifı muhiminden, beynelmilel hukuk noktai nazarından bu nevi muavenetlerin ancak fikri siyasiden ari ve aynı suretle bitaraf memurin vedaatı ile icrayı hareket eden temamilen bitaraf müessesat tarafından derûhte olunabileceği istidlâl olunmaktadır. Bu suretle Cemahir müttefikai Amerikanin harbe duhulünden sonra memleketin duçarı istila olan kısmındaki Amerika murahhasları geri alınarak yerlerine ıspanya ve Holanda komitesi ta'yin kılınmak suretile fi'li muavenete devam olundu. Halbuki Cemiyetiakvam ablokasında bitaraflık meselesinin temamilen asıl harpte olduğu gibi aynı derece te'siri olmayacağı aşıkârdır. Maamafih bu ablokanın neticesini evvelce ta'rif ettiğimiz veçhile bizzarur bir fi'li herbe münker olabileceğinden gittikçe kesbi iştidat eden tedabiri iktisadiyenin neticede tıpkı harp zamanındaki ablokalardakine benzemesinden daima korkulur. İşte bu sebeplerdir ki, *Belçika muavenet komisyununun* neşr ve te'lif ettiği eserin bu madde hakkındaki ehemmiyeti üzerine Salibiahmerin nazarı dikkatini celbe lüzûm görmekteyiz.

Terceme eden

Dr. Ali Osman

Gözün Muhafazası

Muharriri :

Amerikada (Körlüğe mani olma) Cemiyeti Müdürü

Leuvis H. Carris

Fransızca tercemesinin mukaddemesi :

Emrazın zuhurundan evvel men'ile iştigal eden tebabet şubesi, günden güne terakki ve inkişaf etmektedir. Bir kaç sene evvel hastalığın kırıp geçireceği ve darma dağınık edeceği tahşidatı askeriye'yi bu son harp esnasında mümkün kılan işte bu şubei tebabettir. Bu vakte kadar masun bulunduğu Verem gibi hastalıklardan yerliyi, öldürücü iklimdende Avrupalı muhaciri sıyanette mü-kellef doktora, müstemlekelerde elzem ve ihyakâr bir merki temin eden odur. Medeniyeti ve ırfanı yükselmiş memlekelerde bütün bir halkı Çiçekten, Kuşpalazından, şiddetli Göz iltihaplarından ve saireden muhafaza eden de odur. Dairei hükmü gittikçe büyümektedir. Bugün efkârı umumiyenin karşısına körler mes'elesini koyuyor. İnsanların Kuvvei basıradan mahrum düşmelerine nasıl mani olmalı ?

Cihanın bağrında sekenesinin gözleri çok bozuk ve tehlikeli olan memleketterden bütün bir zincir bulunduğu hiç kimsece bir sır teşkil etmemekte, fakat keyfiyet kâfi derecede mülâhazaları mucip olmamaktadır. Fas, Cezair, Tunus, Mısır, yani bütün şimali Afrika, o cesim Hindistan imparatorluğu, Çinin çöller gibi bomboş veya fazla meskûn kısımları söylediğimiz haldedir. Zıyanın şuaasını ve elvanın nefasetlerini hatırlatan bu pürşür memleketter, binlerce, milyonlarca insan için zulmetlerin tehdidini taşımaktadırlar. Bu insanların içinde bazılarını vakıfane tedaviler Kuvvei basırayı tekrar verebilir. Pek çoklarını da Kör olmaktan menitmek mümkündür.

Hangi vasıtalarla ?

Mösyö Leuvis Carris zirdeki sahifelerde bunu izah edecektir.

Kuvvei basıranın muhafazası için teşekkül etmiş bulunan en mühim millî cemiyeti kendisi uzun senelerdenberi idarî müdürü olup bu sahada nazirsiz bir tecrübe iktisap eylemiştir. Burada gözün muhafazası hakkında Beynelmîlî bir hareketin esaslarını vaz ve bunun kat'i lüzumunu izah ederken, bu zat memleketinin müstedim ve feyyaz ve dünyanın dört tarafından kendisine her gün imdat talepleri yükselen bir eserini idare etmekte bulunan bir şef selâhiyetile söz söylemektedir.



A'maların vaziyeti cemiyeti daima pek çok müteessir etmiştir. Kudreti basıralarını kaybetmiş olanların pek aşıkâr hali acizleri umumi bir rikkat ve mahabbet uyandırmış ve onlara meslekî bir tahsil ve terbiye vermekle iştigale, kendilerine nakti yardımlar icra etmeğe ve her hususta muavenetlerinde bulunmağa hükûmet müesseselerini sevketmiştir. Bundan başka, bu son senelerde yapılan tetkikat ve tahriyat, a'malığın ekseri ahvalde önü alınması kabil bulunduğunu meydana çıkarmıştır ki, bu hal adetleri üçle altı milyon arasında mutehalif bir körler nüfusunun felâketinde müsebbip olan cehalet ve ihmali büsbütün gayrı kabili af ve müsameha kılınmaktadır.

Elyevm körlüğe mani olmağa kadar bulunan fennî ve terbiyevî vasıtalar aranıyor. Bazı memleketlerde ve bilhassa Müttahidei Amerikada, gözlerin muhafazası hususundaki cereyan ve mesai, pek sağlam esaslar üzerine bin edilmiştir. Buna mukabil, a'malığın pek münteşir bulunduğu bir çok memleketlerde, ister siyasi vaziyetin kararsızlığından dolayı ister cehalet ve şeraiti hayatiye fenalığının her terakiyi müşkil kılmasından dolayı, vaziyet a'malığın önüne geçmek hakkında ki mesainin inkişafına hiç müsait bulunmamaktadır.

A'malığın önüne geçmek için Beynelmilel cemiyetin teşkili ile pek büyük bir teşebbüsü insaniyetperverane

doğmuş bulunuyor. Laheyde Şeveningende, 28 memleketi temsil eden 80 murahhas tarafından mürekkep bir konferansta, ve 14 Eylül 1929 tarihinde, bu cemiyet resmen teşekkül eylemiştir. Konferans Salibiahmer cemiyetleer ittifakile A'malığa mani olma muvakkat komitesi tarafından tertip olunmuştur.

Nizamnamelerde tarif o'unduğu şekilde yeni cemiyetin gayeleri şunlardır:

« A'malığa yahut Kuvvei basıranın za'fa düçar olmasına doğrudan doğruya veya binnetice sebebiyet verebilecek esbabın Beynelmilel bir mahiyette tetkiki. Bu sebepleri yok edecek tedbirleri teşci ve takviye Kuvvei basıranın hüsnü muhafazasına hadim malûmatın neşri tamimi. »

Bu konferanda, Cemiyeti Akvam Felemengin hifzüssıhha içtimai dairesi müdürü doktor Joseph Jitta ile hifzüssıhha encümeni azasından doktor Pantaleani ve profesör Lutrario tarafından temsil edilmekte idiler.

Viyanalı profesör Ernest Fuchs tahazırdı. Alman, Avusturya, Belçika, İspanyol, Felemeuk, Japonya, Litvanya Lüksemburk ve Felemenk Salibiahmerleri gibi muhtelif Beynelmilel hifzüssıhha ve hidematı içtimaiye müesseseleri murahhaslar hõndermişlerdi. Konferansa riyaset etmekte bulunan muvakkat komite reisi profesör de Lapresonne, cemiyet reisliğine seçildi. Salibiahmer cemiyetleri birliğinin hifzüssıhha şubesi müdürü doktor F. Hum-

bert konferansın kâtibi umumiliğine ve Amerikanın A'malığa mani olma cemiyetinin reisi sanisi doktor Park Leuvis ikinci reisliğine seçildiler.

Doktor Leuvis irat eylediği nutukta, bundan yirmi sene evvel Napolide in'ikat eden emrazı aynıye kongrasında, körlerle iştigal etmek iyi bir şeyse körlüğe mani olmanın daha iyi bir şey olduğunu büyük meslektaşı profesör Angelicci'nin huzurunda söylemiş olduğunu hatırlattı. Ve bundan ancak on sene evvel kanlı bir ihtilâfa girişmiş milletlere mensup gimselere hitap ederek ve Amalıkla göz hastalıkları aleyhindeki mücadelede buların dostane iştiraki mesailerini kaydederek doktor Leuvis şunu ilâve eylemiştir :

« Bu kadar muhtelif milletlere ait murahhasların bütün insaniyete hizmet gayesini teşkil eden bu eser için dostça çalışmaları, bu konferansın belki en cesaret veren hususiyetidir. »

Bundan sonra profesör de Laper-son Viyanalı profesör Fuchs'un, Felemenk Salibiahmerinin ikinci reisi ceneral van Dichln'in, İtalyalı profesör Angelicci'nin ve Almanyalı profesör von Ascenfeld'in cemiyete fahri aza intihap olunmalarını teklif etmiş ve bu teklif müttefikan kabul olunmuştur.

Zaten de kabili tahmin olduğu veçhile Beynelmîle teşekkül a'malık meseleleriyle alâkadar bulunan milli cemiyetler için fenni istihbarat ve müracaat merkezi teşkiline evvel emirde ka-

rar vermiştir. Senelerde beri, dünyanın her tarafından Nevyorkta Amerikanın A'malıktan koruma cemiyeti merkezine neşriyat ve malûmat talepleri muntazaman vürut etmektedir. Eşhası hususiye veya memleketlerinde aynı mahiyette tesisatın inkişafı ile alâkadar müessesat tarafından gönderilen bu mektuplar Beynelmîle bir cemiyetin faidesi hakkında sarıh bir delildir. Salibiahmer cemiyetleri birliği, Beynelmîle cemiyetin merkezine dairei merkeziye binasında yer vermek lutfunda bulunmuştur.

Meselenin tıbbi ve içtimai safahatı ile iştigali tamamilen hususî bir mahiyette bulunmakla beraber, cemiyet bütün dünyanın en sahibi selâhiyet emrazı aynıye mütehassıslarile daima münasebatta bulunmak mazhariyetini haizdir. Geçen son bahar Amsterdam da in'ikat eden Beynelmîle emrazı akliye kongrasında hazır bulunmuş olan mütehassısların ekserisi hemen bunu takip edee Şeveningen içtimasında da hazır bulunmuşlardır. Bilâ istisna cümlesi yeni teşekküle himayelerini vadetmiş ve icabında mesleki vesayada bulunmağı teklif eylemişlerdir.

Vesaiti maliyenin mefkudiyeti, Şarkta ve Aksayı şarkta yapılması pek lâzım bulunduğu halde bu mücadeleye girişmekten cemiyeti maatteessüf menetmektedir. Meseleyi senelerden beri Çinde, Hindistanda, Felestin ve İranda tettebbu eden Avrupalı ve

Amerikalı mühim şahsiyetler tam surette veya kısmen a'malığa uğramış kimseler mecmuun milyonlara balığ bulunduğu bu kıt'aların hemen cümlesinde vaziyetin endişe aver olduğunu söylemektedirler. Cemiyet bir kuvvei maliye iktisabile mevcudiyetini tahtı temine alır almaz, trahoma karşı kudretli bir mücadeleyle girişmek üzere Balkan hükümetleriyle Şark memleketlerinin muzaharet ve iştiraklerini temine çalışacaktır.

A'malığa karşı gelmek hakkındaki umumî eserin esaslarını, geçen sene iki rapor izah etmişti. Bunlardan biri. Cemiyeti Akvamın hıfzıssıhha şubesi tarafından dünyadaki a'malık hadiselerinin sebepleri hakkında idi, diğeri de Amerikalı a'malığa karşı gelme cemiyetinin yardımile Salibi Ahmer cemiyetleri birliği tarafından a'malıkla mücadele muhtelif teşekkülleri tetkik edici bir etüttür. Bu saatte trahomun sebepleri henüz meçhuldür, fakat bu hastalığın, sıcak ve hayat şeraiti açıkca fena olan memleketlerde tahribatını icra ettiği farkolunmuştur.

Mevzuubahs raporların her ikisi de (a'malığın) sarib bir tarifini yapmak lüzumunu zikretmektedir. Muhtelif memleketlerde mevcut tarifler arasında pek büyük tehalüfler mevcut olduğunu anketler göstermiştir. Salibi Ahmerler Birliğinin raporu büyük Britanya tarafından yapılan tarif en muvafık addetmektedir. Bu memlekette (Çocuklar tarafından kolayca kullanılan ders

kitaplarını okuyamayan bir mektepli) a'ma sayılır, körler hakkındaki kanun, a'malığa düşer olmuş kimseyi, (kuvvei basıranın elzem bulunduğu her türlü mesaiyi ifadan âciz bir adam) suretinde tarif eder.

Cemiyeti Akvamın raporu zirdeki tarifi serdeylemektedir: «ziyadan pek basit bir nasipleri olduğu için gitmeleri icap eden yere gidemeyenlere de halkın kısmı azamının kör demesi vaki olmakla beraber, halk lisanında a'malık kelimesi, umumiyetle iki göze âit rüyet kabiliyetinin tamamen ademî mevcudiyetini göstermek üzere de kullanılır. Maamafih, kefiyet a'malığın himayesine ait idari tedabir ve icrata taalluk edince, bazı hususlarda tamamen sarih bir şekilde olmak üzere kör kimsenin çalışmaktaki ademî iktidarını nazarı itibara alarak a'malığı tarif etmek icap eder. Meselâ bir çocuk hakkında a'malık tarifi tabii usuller tahtında onun iktisabı tahsil eylemesindeki acizini nazarı dikkate alınmalıdır, ve ekseri memalikte çocukluk çağını geçirmiş kimseler hakkında a'malık tarifi, ifası için rüyet kabiliyetinin elzem bulunduğu mesaiyi deruhte etmekte duydukları müşkülât derecesile ölçülür.»

Beynelmilel cemiyet Bu suretle, (a'malık) kelimesi hakkında bütün evsafını cami bir şekil bulmakla meşgul olabilir. Tamamen ilmi şekildeki tarifiinden ve görüş miktarlarının müşikâfane hesabından da ayrı olarak, körleri

muhtelif sınıflarda tasnif belki lazımdır. İstatistik noktai nazarından, hayatı sına-
iye noktai nazarından, ve her şahsın
malik olduğu görüş kabiliyetinin dere-
cesinden muallimleri haberdar etmek
üzere talim noktai nazarından tarifler
lazımdır. Kudreti basırının zıyâı halin-
de verilen tekaüdiyelerin, amele tazmi-
natının ve sair tahsisatın itası usulünü
teshil etmek üzere, a'malığın hangi hatte
başladığını tayin etmek suretile bu ta-
riflerin hükûmet idarelerine de hadim
olması pek mümkündür.

Beynelmilel teşekkül, a'malığın
umumî sebepleriyle bunlardan tahaffuz
çarelerini gösteren bir filmin yapılma-
sını da terviç ve teshil edebilir. Yazı-
ları müteaddit lisanlarla yazılmış olan
böyle bir film, bütün dünyada gösteri-
lerek halkın bu husustaki malûmatı
çok kuvvetlendirilmiş olur. Bu mûna-
sebetle, çocukların ve gençlerin gözleri
üzerinde sinematografların tesiti hak-
kında pek etraflı bir tetkikin elyevm
devam etmekte olduğunu haber vermek
lüzumsuz değildir. Cemiyeti Akvamın
(sinematografla talim beynelmilel ce-
miyeti) müdürü doktor Lucien de Feo-
nun idaresi altında icra edilen bu tet-
kikat, muzlim bir salon içinde çok ay-
dınlatılmış bir perdeye bakışların tek-
sifinden gözün ne miktarda zahmet du-
yacağı ve gözleri yormamak için bir fil-
min azamî nekadâr devam etmesi icap
ettiği gibi, gençliğin tahsilinde sinema
istimali bahsine icrayı tesir edecek mes-
eleleri tayin ve tespit edecektir.

Beynelmilel teşekkülün esas gayesi

şüphesiz ki halkın terbiyesidir. Hıfzı-
ssıhhaî içtimai ile meşgul milli teşki-
lâtın ellerinde kalacak olan fili vezaifi
deruhte etmeği tasavvur etmemekte,
lâkin a'malığa mani olmak hususunda-
ki mücadele teşkilâtı hakkında merke-
zi bir istihbarat bürosu ve bu işle
meşgul olanların mesaisini telif için
bir merkez olmak arzusundadır.

Cemiyet sinemadan başka propa-
ganda vasıtaları ile alkadar olmaktadır
ki, bunların başlıcası telsiz telefondur.
Gözlere edilecek itinalar hakkında bey-
nelmilel cemiyet radyo ile bir musa-
habe serisi yapabilir ki, bunlar, müte-
addit lisanlara terceme olunarak a'ma-
lığa karşı hiç bir teşkilâtı mahsusası
bulunmayan memleketlerde bile hıfzı-
ssıhha cemiyetleri tarafından neşrû
tamim edilerek fevait iktilâf olunabilir.

Bu mesele ile alakadar olan meha-
fili hükûmat ve mahalli ve milli cemi-
yetlerin müdürleri' kuvvei basırının
muhafazasına matuf kanun ve nizam-
nâmeler hakkında bazı fikirler almak
için Beynelmilel teşekküle müracaat
edebilirler. Meselâ Cemahiri müttehi-
dede, dektorlarla ebe kadınları her ye-
ni doğanın gözlerine a'malıktan koru-
yucu bir ilâc akıtmağa mecbur eden
bir kanun vazife suretile cerahatli il-
tihabattan hasıl olan a'malık nisbetle-
leri üzerinde müthiş bir tenakusu mu-
cip olmuştur. Bu ilâc bazı hükûmet-
lerde meccanen verilmekte ve bunun
istimali ihmal eden etibaba ve ebe
kadınlar mühim bir suç irtikâp etmiş
olmaktadırlar.

İhtiraatı cedideden ve darussımaaların tezayüdünden mütevellit meslekî tehlikelerle vesaiti nakliyenin tekessür ve taaddüdü, körler miktarı üzerinde kuvvetli bir tezayüdü mucip olmuştur. Emniyet meselelerini tetkik eden mühendisler ekseri kazaların kabili tevakki olduklarını söylemekle beraber, işbu kazalar kesretle vukua gelmektedir. Bazı memleketlerde, patronlar işçilerine gözlükler vermeğe ve tehlikeli işlerde çalışan ameleği himaye edecek korkuluklarla makinaları teçhiye mecbur olunmuşlardır. Bir çok hükümetler, hayatı sımaiye kazalarında gözlerini tamamen veya kısmen kaybedenler için muayyen tazminat kabul etmişlerdir.

Bu kazalardan dolayı husule gelen a'malık vak'aları bir takım amelelerin çalışmamaları ve bunlara tazminat verilmesi sebepleriyle, iktisaden pek büyük ziyanları mucip olmaktadır. Meselâ Cemahiri müttehida dahilindeki Pensilvanya hükümetinde sekiz sene içinde geçmez malûliyetler için verilen tazminat bedellerinin yüzde kırkıdan fazlasını, kudreti basırının kaybedilmesi üzerine bermucibi kanun verilen tazminat teşkil etmiştir. Başka bir ifade ile ceman 15,332,220 dolara balığ bir miktar üzerinden 6,201,762 dolar göz kazaları için tediye edilmiş, ve bu miktar bir uzvun zıyayı ve muhtelif mecrubiyetler üzerine tediye edilen tazminata faik bulunmuştur.

Cemahiri müttefikada a'maların

100 de 15 i hayatı sımaiye kazalarının kurbanıdır. Bu adede faik miktarda kimselerin de, hayat ve faaliyetlerinde ciddi surette müşkilâta düşer olacak tarzda gözlerinden yaralandıkları muhakkaktır. Asil tehlikeye maruz bulunanlar iş gücü sahibi ve yaşlı başlı adamlar olmakla beraber, Alman Salibiahmeri tarafından Almanyadaki vaziyet hakkında verilen rapor bir kazaya uğrayan kimselerin 15 yaşından evvel kör olduklarını göstermektedir. Çalışanların gözlerini mevcut himaye vesaitile azamî derecede himayeye gayret edecek kanunların ıstarı için yapılacak propagandalara beynelmilel teşekkül bir merkez vazifesini görebilir.

Elyevm o kadar kesirülvüku olan ve ekseriyetle pencere camlarının kırılarak bunların her tarafa saçılmasını mucip olan otomobil kazaları da, bir çok kimselerin a'ma düşmelerine sebebiyet vermektedir. Bu kazaların adedini azaltmak için bazı memleketler bilhassa Danimarka ile bir çok şimal memleketleri, otomobil arabalarını idare edenlerin göz itibarile hiç bir kusurları bulunmamasını meşrut kılan kanunlar ıstar eylemişlerdir.

Kuvvei basırası zaif olan çocukların gözlerini yormayacak tarzda sınıflar vücude getirilmesini, beyelmilel encümen teşci eylemektedir. Tedrisat tarzı tabii olan sınıflarda çalışmanın kendileri için mucip olacağı zahmetin büyüklüğünden dolayı, gözlerini kay-

betmek pahasına tahsilini ikmal etmek istemezse hususî şerait dahilinde tahsil etmesi icap eden talebe adedi 500 de 1 sayılmaktadır. Gözün muhafazasını istihdaf eden bu sınıflar bütün büyük Britanya ile Cemahiri müttehidede teşkil edilmiş ve muallimlerce şevkle kabul ve tatbik edilmekte bulunmuştur. Elyevm bu tarz Almanyada, Kanadada ve daha başka memleketlerde de mevcuttur. Büyük harflerle basılmış kitaplar, sıraların kitap konan yerlerinin müteharrik oluşu, zıyanın pek mükemmel bir tarzda idaresi ve hususî tedris tarzları sayesinde gözleri bozuk olan çocuklara da ötekilere verilen tahsilin aynı verilmektedir. Bundan başka, malik oldukları cüz'î kudreti basırayı muhafaza yolları kendilerine öğretilmekte, kendileri için muzir olacak derece ve tarzı tecavüz etmemeleri talim olunmakta ve gözleri için bir tehlike teşkil etmiyecek bir meslek intihap etmelerine yardım edilmektedir.

Zıya meselesi de beynelmilel cemiyet tarafından tetebbu olunacaktır. Bu mevzu üzerinde iktisabı malûmat etmek isteyenlere bildirmek maksadile, zıya ve tenvirat meselesinde en kıymetli ve büyük mütehassısların rey ve nazariyelerini kitabel cemedecektir. Beynelmilel cemiyet tabîi anketlere lizzat girişmeği tasavvur eylememekle beraber a'malığın sebepleri hakkında daha derinleştirilmiş taharriyata girişmek hususunda aynıye mütehassısların

ve diğer doktorları teşcî eylemeği ummaktadır. Mehafili hükûmat ile müzakerelerde bulunarak ve propagandalar sayesinde, a'malığa mani olacak harekâtı işkal eden iktisadî, içtimai ve dinî şeraiti tedricen teptil ve izale edeceğine cemiyet ümit eylemektedir. Bu dinî şerait meyamında bazı şark memleketlerinde ahkâmı dinîyenin sinekleri öldürmeği menettiği ve binlerce a'malık vak'asına hasaratın sebep olduğu beyanedilebilir. Dünyanın her tarafında gözlerini kaybeden kimseler mevcuttur ki, elyevm bildiğimiz tahaffuz çarelerine nazaran bunların bu kör olmuş gözlerini muhafaza eylemeleri mümkündür. Halbuki buna rağmen Beynelmilel cemiyet vesaiti maliyesinin mefkudiyetinden dolayı hayatına hitam vermek tehlikesine maruz bulunmaktadır. İş yapmak vesaitine malik bulunmadan netaic elde etmeğe, tabiidirki imkân olamaz. Bu sebeple, maddî bir müzaheret talebi için bu defa gerek müessesata ve gerek hususî şahsiyetlere müracaatta bulunmuştur. Bu talebe vaz'ı imza eden icra komitesi Almanyaya, Arjantin, İspanya, Büyük Britanya, Yunanistan, Macaristan, İtalya, Japonya, Meksika, Felemenk ve Lehistan mensup azadan mürekkep bulunmaktadır. Mezkûr komitenin sureti teşekkülü, cemiyetin cihanşûmul temellere istinat etmekte bulunduğunu gösterir.

Can sağlığı ne devlet

Kim mesuttur? Diyojen «En az ihtiyacı olan adam» diyor. Sallet müstezhiyane cevap veriyor: «Bak çayır-daki öküz nekadar memnun. Yanına gidüp beraber yatsana. Kim mesuttur? insanların çoğu kimin en çok parası varsa» diyor. Ve nefes nefese, servet, şöhret ve şehvet ardından koşuyor. Böyle canı çıkıncaya kadar koşan insanların ekseriyya hayat hedeflerine vasil olamadıklarından sarfı nazar, bu «seadeti hayat» da hayatı ifna eden bir madde vardır. Netekim çok zevk sürmüş, hayatın tadını almış insanlara yani adam akıllı yaşamış farz olunan insanlara, çok yaşamış ve çok yorulmuş deriz. Seadetin zahiri ve mütebel-ler bir işareti, bir rûmuza yoktur. Tevarus edilen veya iktisap edilen servetlerin değil tehakküm edilebilen zevk vasıtalarının çokluğu bunların nisbeti ile hayat zevklidir.

Beşeri zevk vasıtaları, bir takım garip dinler gibi zihni uyuşturur; duyuş ve yaşayış tarzına kısa ve yeni bir renk verir; ve maalesef bütün bu vasıtalar hayatı hiç bir zaman eyileştir-mededen ona muvakkat bir güzellik vermek hassalarına maliktirler.

Hakiki hayat zevkini ancak saiy verebilir. Sözde zevk vasıtaları olan bünyemizi ve beynimizi harap eden bir

takım zehirlere bu isimleri verdik. İnsanın canı çektiği bir yemegi yemesi bile mahdud manasile bir zevk vasıtasından istifade etmek şeklinde telakki edilmemektedir.

«Hakikata vasil olmak ihtiyacile aldanmak arzusu» beşerin tinetinde aynı derece kuvvetle meknuzdur. Bu itibarla dünyanın bütün milletleri kendilerini aldatmak ve bazen kendileri için müvakkat da olsa yine birer hayal alemleri yaratmak istemişlerdir. En uzak şimal memleketlerindeki zehirli mantarlardan tutalım, konyak, şarap, meyve şarabı; kımız; hurma rakısı, çay; kahve, tütün, kenevir, koka v.s. ye varıncaya kadar muhtelif mıntakalarda yetişen muhtelif maddeler bu muhtelif insanların, bilcümle hayvanların uzvi hayatlarında bulunmayan bu sekir ibtilasını yaramaktadır. Bunların çoğu, Alkol müstesna, karboniyeti havi muhtelif terkiplerden nebati alkolojidlere den mürekkepdır.

Biz bunlara sırasile tein, kafein, kinin, morfin, kokain, strichinin, niko-tin. v.s. isimlerini veriyoruz. Bunlar hiç bir zaman bir maddeyi gıdaıyyenin yerine kaim olmazlar. Ve ancak pek cûzi bir miktarda alındıkları takdirde zihni tenbih edebilen maddelerdir. Çok miktarda alındıkları zaman hepsi zehir te-

sirini verirler. Fena tesirleri aslâ gaip olmaksızın ancak pek uzun itiyatlar neticesinde kabili tehammül bir hale gelirler.

Zevk vasıtalarını esas ve prensip olarak reddetmek yalııştır. İnsanların her devirde ve her yerde umumiyetle icra edebildikleri bir iş bir tesadüf ve kolayca ihmal edilebilecek bir heves değildir.

Şarap

Ekmek mukaddes dini rûmüzlerle nasıl gıdaların en mukaddesi ise şarap da aynı dini rûmüzler ve hatta daha geniş bir urfu adet itibarile zevk vasıtalarının en muhteremidir. Ne taraftan bakılırsa bakılın şar p mûnebbih ve müheyyicidir. Yakut ve altın gibi yüzümüze gülümser. Uçucn yağlar ve sirke eterleriyle zamana ve mevkie göre değişen ıtırıları, rayihaları vardır. Üzüm şeker, şarabı tatlı yapar. Biraz şarap ve elma hamuzu ve hamuzu karboniyet dilimizi ve gırtlığımızı gıcıklar.

Bütün bu zevk vasıtalarının ortasında, bunların mütehalif faziletleri ortasında en bariz olan tesir alkolün, şarabın tesiridir. Müskiratın tesiri alkolün azlığına veya çokluğuna bağlıdır. Şarap şen ve şatır insanların hemdemi ve şairin refiki halisidir. HORAS bile «sakaların söyledikleri değil sakilerin söyledikleri şüirler payidar olmuşlar» diyor. Şarabın medhini heman her şairden işitmek kabildir. Fakat pek az ilim ve fen adamları bu medhe iştirak

etmişlerdir. Alkol tehayyül ve iradeyi canlandırır. Önceleri muhakeme kuvvetincede yardım eder. Fakat az bir zaman sonra bu şayet ve fakatlar susar. Mantık yeni bir cephe alır. Nisfet ve itidal bir tarafa atılır, hudutlar aşılar. İçen bir hatip fikirlerini daha kuvvetle ve daha mütecanis ve müselsel bir surette bağlar. Hakıkatta tabii yeni fikirleri olmaksızın yeni imiş hibi gelen bir takım fikirler izhar eder. Lâkin bu şarapdan gelen hakikat ekseriya yanlış fikirlere sebebiyyet verir. Evinde bir kafes içinde bir arslan besleyen bir adam şarap içtiği zaman bu arslanı gösterirse tecziye edilmez. Lâkin bu arslanı ortaya salıverirse kabahatlı olur. Ahlak hareketle düşünce arasındadır. Şarap tabii yaradılışı tecelli ettirir ve fakat ahlakı tebdil veya tahkim edemez. İşret ancak bir mihektir. HIPPEL diyor ki «Akıllı selim sahibi her adam bir iki kadeh içince muhakkak konuşmaga başlar ancak budalalar ya susarlar veya saçmalarlar.» Şarapda bazı hakikatlar bulunur fakat asıl hakikat bulunmaz. İçki insanı neşeli yapabildiği gibi mükedder ve mugber de yapabilir. Bir insanın içinde içmeğe başladığı analarda ne varsa onu tezyit eder.

Şaraphanelerde para ve sihat israf olunur. Sâkin en korkuncu vakit ve aile seadetinin perişan ve heder olmasıdır. Halkın meyhaneleri kapatmak kabil olsa hastahanelerinin ve timarhanelerinin % 50 sini ve belki de hapishanelerinin % 75 ini

kapatmak kabil olurdu. En mühlik içiciler en efendiden olanı yani her akşam bir iki kadeh çakanlarıdır. Çok değil sık içen bu insanlar daimi tezyik altındadırlar en ufak bir sademe ile patlayacak olan kazanlara benzerler.

İlah BAKUS çok defa neşe bağçesinin güllerini ve narin çiçekleri çiğner ve hapishane kapısının önüne çöker. İlahe VENÜS ise akıl ve mantığın gözlerini kapar ve kısa arka yoldan hastahaneye götürür. Her ikisinin de STYKS nehri kenarında ormanlar içinde gayet dilferip birer malikâneleri vardır. Buraya ehli zevki sık sık davet ederler. Salis «bu yerler çok tehlikelidir. Kara bir tül bu kazalı yerleri örtmekdedir» diyor. Demevi ve nazik tinnette olan çocuklar ile faaliyet meraklısı gençlige hiç yaramaz. Bünyelerini fazla tahriş ve tahrip eder. Nothnagel alman kongresinde alkışlar arasında «çocuklara sofralarımızda bira ve şarap vermek adeti zamanımızın en mühlik saratan illetidir» demişti.

Bira

Şarâp gibi biranın da tarihi ve pehriz noktasından bir hikmeti vücudu vardır. Filvaki pek az kullanmış olmalarına rağmen bira eski mısırlılar, yunanlılar ve romalıların malumudur. Buna mukabil eski ve yeni cermenlerin darbu mesel halini almış klasik bir içkileridir. İlk tesiri muhtevi bulunduğu alkol itibariledir. Sonra nazarı itibara alınacak cihet, şarap gibi

içindeki emlihadır. Mugaddi bir kıymeti havi imiş tesirini veren ve hazmı teshil eden şerbetçi otu, şeker ve dekstrin mürekkebatı biraya hususi bir lezzet vermektedir. Gıda kuvveti hakkındaki en doğru söz meşhur LİE BIG in « bir parçacık ekmekde bir kocaman kadeh biradan katkat fazla gıda mevcuttur » sözüdür. Şarap gibi dili damagı tahriş eden ve sekre sebep olan asit karbonik muhteviyatını da unutmamak lazımdır. Bazen en iyi biralara bile fiçıda veya midede tehammur ederek mideyi bozan henüz iyi hal olamamış maya zerrelerinin fena tesirlerininide hatırdan çıkarmamak lazımdır.

Kahve

Alkol zehir ile gıda arasında ve fakat zehre daha yakın olan bir zevk vasıtasıdır. Kahve ve çayın sihi hüviyetlerinde hiç tereddüt etmeğe mahal yoktur. Bunlar hoş rayihalarına ve tavsiye edilegelen lezzetlerine rağmen zehirdirler.

Mide üzerinde kahve şaraptaki hamuzlar gibi bir tesir icra eder. Az miktarda hazmı teshil eder. Çok miktarda olursa hazmı güçleştirir. Ve inkitaa uğratar. Bundan otuz sene evvel kana karışmış kahvenin tebeddülüdemo tasip ettiği zan olunuyordu. Bugün ise tacil ettiği iddia olunuyor.

Bu baktaki münakaşanın bitmemiş olduğuna kail olanlar bile vardır. Her halde ufak miktarda alındığı takdirde

mide üzerinde yapacağı tesir beyin ve sinir üzerinde yapacağı tesirden azdır. Az kahvede daha seri ve hareketli vuran kalp çok miktarda kahve içildiği zaman deveranı demin gayrı muntazam ve fevkalade çok içildiği zaman ise kalbi felce ugratabilir. Asap ekseriya marazi bir şekilde teheyhüş eder. Gözlerin kamaşmasına ve kulakların sağırlaşmasına sebep olur, orta miktarda kahve içildiği zaman halk tabiriyle kan fazlaşır ve uyku kaçır. Yemekten sonra bir fincan kahve darbı mesl haline girmiş olan tok adamın tenbelliğine sebebiyet veren ve kanın barsaklara hücumundan mütevellit bulunan rahavetini ve dimag sıkıntısını giderir.

Çok kahve insanın midesini şişirir ve dimağına akıl ve mantıkına tesir etmez. Tekerrürü halinde hazmi berbat edebilir, Dimagin yıpranmasına ve hatta insanın mütelevvin bir tabiata malik olmasını mucip olur. Lakin alkolda her zaman vaki olduğu gibi epiteli tahriş iradeyi tenkis ve bazen intihar arzusunun uyanmasına sebep olmaz.

Çay

Çay aslen çinlidir. Avrupada en ziyade tanıştığımız akrabası serlerimizdeki kamelyalardır. İnsan şarapla olduğu gibi kahve ve çayla da sarhoş olabilir. Fakat ne kadar başka bir şekilde. Şarap toka etmege, kahve tenkit etmege, çayda satranç oynamaga sebep olur. Hars sahibi insanlar bu üç

madde olmaksızın yaşayamamışlardır. Bunlar insanların sabahleyin tazelenmesine, akşama da gözlerinin açılmasına sebep olurlar. Müsahebelerini canlandırırlar, tettebbuatlarına yardım ederler. Hafızalarını kuvvetleştirirler. kuvveyi hazmiyelerini daha faal bir hale getirirler. tehayyül kudretlerini tezyit ederler. Hulasa zihin ameliyatlarını keskinleştirirler. Çok alınrsa çay da kahve gibi sersemlik, ra'sa ve uzun süren sinir hastalıkları yapar.

Tütün

Tütün beşerin tabiatında meknuz olan ziddiyyete misal olan bir zehirdir. Zehirlezin fazla münteşir olanıdır. Kokusu garip, içim zevki herhalde acı ve vücut üzerindeki tesiri muhakkak fena olan bir zevk vasıtasıdır.

Tiryakilik devrine kadar zararı pek çoktur. Tabii olan insan bu suni zehri adeta icat etmiş ve onu bu günkü hayata gelinceye kadar mütezayit bir iştihak ile cemiyet hayatımızın en mübrem ihtiyaçlarından birisi haline sokmuştur. Mektep sırasından ihtiyarlık koltuğına kadar, Asyanın şarkından Avrupanın Amerikanın garbına kadar dünyanın dört köşesinde tütün insanların gündelik ihtiyaçları meyanına girmiştir. Beledonya ve tatula gibi fena bir aile çocuğudur. Tütün sersemlik veren, ciğerleri harap ve tehyic eden fena ve müessir zehirler meyanındadır. Azar azar içilmek şartile cemiyet hayatımızda musahabe-

lerimizin canlanması, neş'elerimizin artması için hepimizin müracaat ettiğimiz ve artık gayri şuuri bir tarzda kendisinden istiane eylediğimiz bir vasıta-
 tır. Canımız sıkıldığı zaman bir sigara yakarız. Memnun olduğumuz zaman ilk işimiz gene bir sigara çaktır. Bu gümüş dumanlar arkasından hemen hayal âlemine, keder diyarına geçeriz. Uykusuzluk, açlık ve susuzluk demlerimizde kendisinden derman ararız. Dağ başındaki nöbetçi askerlerden en kıbar salonlarda gezinen şık kavalcelere kadar kırlarda, balolarda hulâsa her türlü cemiyet hayatında moda haline gelmiş bir salgın zevk vasıtasıdır. Tütünün tesiri alışkanlığa nazaran muhtelifdir. Tütüne ilk başlayan adam bir iki yudum çektikten sonra sarhoş olmaktan ziyade bir dersi ibret almış olur. Evvelâ öksürmez. Neş'e alır. Sonra tatlı bir uyku arzusu baş gösterir. Arkasından sıcak veya soğuk bir ürperme hisseder, eller ve ayaklar emniyeti kaybeder. Biraz sonra mide bozuntusu, bulantı baş gösterir ve hafif bir ölüm korkusu

aklına gelir ve nihayet bütün bu korkular gayet bayağı bir hatime ile zail olur. İlk tütüne başlayan adam sigarayla ağızdan atar fakat biraz sonra tekrar tecrübe etmek ister ve el uzatır. Bütün bu hususiyetlerine rağmen tütünü en namuslu bir içki olarak kabul etmek zarureti vardır. Zira birçok insanlar ailelerini içki yüzünden sokak ortasında bırakmışlardır. Fakat hiçbir kimse sigara içmek dolayısıyla servetlerini kül ve duman etmemişlerdir, fakat birçok insanlar içki yüzünden iflâs etmişler, vazife ve namus hislerine karşı gelmişlerdir. Hiç bir kimse tütün yüzünden böyle bir hale gelmemiştir. Tütün olsa olsa ferdin kendisini harap eder, fakat ailesini evlâtlarını değil. Cemiyet hayatı için bir âfet telâkki edilemez.

Mükeyyefat meyanındaki en nüfuzlu ve şamil kudretteki devleti muazzama alkoldür. Alkol, hacının, hocanın, hekimin, valinin, kumandanın kulağına heran bak işte sen de şeytana karşı gelemeyen, onu yakalayamayan bir adamsın der.

İsviçre Salibiahmer mecmuasından
 terceme eden

B. Tahir

Keseye danış, pazarlığa giriş

Bir fikir

Sofyada Fransızca çıkmakta olan nim resmî « La Bulgarie » gazetesi Bulgar Salibiahmer haftasının programını neşretmiş; aşığı aynen nakle diyorum.

Bulgar Salibiahmerinin propaganda haftası:

Bu akşam saat 18 buçukta mektep sinemasında Profesör Dr. Vatev "musavi baht-sort egal-., mevzuu üzerinde bir konfrans verecek ve konfrans esnasında sinema gösterilecektir.

Bugün öğleden sonra topçu sinemasında Dr. Kissow çocuk vefiyatı ve çocukların iyi yetiştirilmesine dair bir konfrans vermiş ve konfranstaki bir de film gösterilmiştir.

Skobelew sinemasında Dr. Dabowski memedeki çocukların beslenmesi hakkında Hemus sinemasında da Dr. Hubenow verem tahaffüz çareleri hakkında bir konferans vermişlerdir.

Yarın Patchews sinemasında Dr. Kissow çocuk vefiyatından bahs edecek ve bu mevzuu dair bir de film gösterilecektir.

Yarın saat sekizde komisyonlar toplanarak, rozetler tevzii suretile Salibiahmer menfaatına iane toplanacaktır.

Saat 11 de bütün mektepler to-

lanarak bu münasebette tertip olunan tezahürata iştirak edecekler diğer taraftan Salibiahmer hastahanesinde bir takdis merasimi icra edilecektir.

Salibiahmer bayramı olan pazartesi günü "Téâtre Royal,, da saat 10 da fevkalâde bir meclis akt edilecektir.

**

Avrupadaki Salibiahmer cemiyetleri Salibiahmer günü veya haftası olarak tayin ettikleri zamanlarda yalnız cemiyete yardım cihetini değil aynı zamanda da halkın istifadesini temin edecek hizmetlerde görüyor ve bu suretle hem cemiyetleri için bir varidat hem de onun esaslı maksatlarını halkı yormıyacak bir şekilde yaymağa çalışıyorlar. Bunun için de büyük masraflar ve fedakârlıklar yapıyorlar. Esasen Bulgar Salibiahmeri cemiyeti 18.026 âzaya ve 75.858 genclik Salibiahmeri mensubinine maliktir.

Cemiyetin senelik varidatı 9.877.500 leva ki bizim paramızla takriben 147.000 lira varidatı ve 11.062.065 leva yani takriben 166.000 lirada masarifi seneviyesi vardır.

Senelik bütçesinde bir açığı olmakla beraber Bulgar Salibiahmer cemiyeti Salibiahmer haftasında ne yaptığını ve nasıl çalıştığını göstermek itibarile yukarıya derç ettiğimiz Salibiahmer haftası programı çok sayan dikkat ve imtisaldır.

Tabii Bulgaristan'da sıhhi ve içtimai filimler vücade getirecek ne servet ve ne de san'at erbabı var. Lâkin bu yokluğa mukabil Avrupa ve yahut Amerika'daki Salibiahmerler İttihadı, ve Beynelmilel Salibiahmer komitesi teşkilâtından istifade yolunu bilen gayyur merkez ve şube teşkilâtçıları var. Memleketimizde, dinî bayramlarımızın ilk günü bir an'ana şeklinde nevima Hilâliahmer günü telekki ediyor. Ve o günü bir çok yavrularımız sabahtan akşama kadar sokaklarda rozet tevzi ederek halkın muavenetini temine ve cemine çalışıyorlar.

Son zamanlarda İstanbul heyeti merkeziyesi ayrıca başka memleketlerde olduğu gibi bir Hilâliahmer günü tayini teşebbüsünü aldı. Her halde bu teşebbüs şayanı şükrandır. Bir başlangıç olmak itibarile bu günden hakkile istifade edilmemişse bundan katiyen nevmî olmamalıyız. Ali Paşa Hazretleri gibi ömrünü hayra vakf etmiş bir ustadımızın ve etrafında bu gayreti; bu teşebbüsü semeredar edecek, himmetleri şükranla tepcil edilecek bir heyeti merkeziyenin bu hayırlı teşebbüsün başında olması istikbal için bir zamandır.

Gönül bütün merkez ve şubelerimizin Hilâliahmere varidat te'mini için yalnız müsamere yapmak, çiçek veya rozet tevzii suretile değil, Bulgar ve diğer Salibiahmer cemiyetlerinin yap-

tıkları gibi Hilâliahmer günü olarak kabul ve tesbit edilecek günlerde halkı yormadan maneviyatını yükseltmek için onları menfaattar edecek sıhhi; içtimai mevzulara dair filimli konfranslar vermeli ve bu suretle gerek harpta ve gerek sülhte cemiyetimizin tayin edilmiş esash prensiplerini yaymalı ve mensubiniyi çoğaltmalı. Amerikada ve Avuranın bazı yerlerinde Salibiahmer cemiyetinde yalnız bir seneli aza kaydî usulu vardır. Senenin muayyen gününde şehirlerin en kalabalık yerlerinde, tiyatrolarda, sinemalarda doktorlar, içtimaiyatçılar, hatipler bütün belagat ve bütün gayretleriyle halkı Salibiahmer ümdelerine bağlayacak esaslar üzerine delilli sözler söylerler, büyük bir gayretle çalışırlar, aza kayıt ederler. Bu suretle hem cemiyete varidat ve hem de cemiyetin ümdelerini yayarlar. Bunun için sinemalar, küçük sergiler, filimler, satışlar piyangolar güzel birer propağanda unsurudur. Fîlhakika memleketimizde bu gibi filimler mecut olmaya bilir. Lâkin bunların tedariki zamanca güç bir şey değildir. Nakl ve sigorta ücretleri te-min edildiği takdirde Salibiahmer Cemiyetleri ittihadi merkezinden tedarik etmek müşkül olmasa gerektir. Her halde filimli bir konfransın halk üzerinde husule getireceği te'sir ve fayda na mütenahidir. Bu fikir üzerine müteşebbis merkez ve şubelerimizin nazarı dikkatini celp eylerim.

E.

Hilâli Ahmer - Sinama - Çocuk

Sinemaların bugünkü cihanşumul mahiyyet ve ehemmiyetleri hakkında fazla bir söz söylemek cidden zait olur. Yirmi otuz sene evvel meşkûk bir tecrübe halinde emeklemeye çabayan bu hareketli fotograflı canlana canlana, büyüye büyüye bugünkü cemiyet hayatına adeta uzvi bir şekilde iltihak etti.

Bu gün artık sinema beşeri ve insanî bir takım ihtiyaçlarımıza cevap veren derin ve büyük bir nevi ihtiyaç olmuştur. Fikir, ilim, terbiye, fen ve sanat gibi akıl ve his sahelerimizde, dünyalarımızda yer tuttu.

Cihanşumul tesire sahip her madde gibi leh ve aleyhinde senelerce münakaşalar, mücadeleler oldu. Hergün aleyhde söyleyenler lehdekilerin saffına iltihak ettiler. Nihayet sinema insanlık camiasına kendi varlığını kabul ettirdi.

Senemaların şu veya bu sanatın, şu veya bu fennin her hangi bir şubesinde görmekte olduğu hizmetleri ve bu hizmetlerin ehemmiyeti her dakika artmaktadır. Her teşkilâtın içinde kendisi için ve dışında b şakaları için sinemadan ne suretle istifade ettiğini hepimiz görüyor ve biliyoruz.

Cihan Salibi ahmerinin muhtelif

şubelerinde sinemanın görebileceği kıymeti takdir etmiş ve bundan lâiykile istifade etmekte bulunmuştur.

Salibiahmer sinemayı talim ve terbiye; Tenvir ve irşat V. S; gibi muhtelif zeminlerde sinemayı propaganda veya diğer hedeflerde kullanmıştır.

İtiraf etmek lâzımdır ki Hilâliahmer cemiyetinin diğer asri vasıta ve unsurlarla olan sıkı münasebatına nazaran sinema ile olan alâkası nispeten daha zaiftir. Bunun haddi zatında sinemanın kendisinden istifade etmek istememek bu müessir silâhı kullanmakta ihmalkâr davranmış olmaktan ziyad umumi idari mali teşkilâtı sahalarındaki umumi birçok noksanlarımız neticesindeki güçlüklerle hamil etmek mınvafık olur.

Hilâliahmer sinemaların nasıl ve ne şekilde istifade edebilir. Bu sorunun cevabı haddi zatında çok kolay ve adeta umumi malûmata ait gibi görünürsede derin bir ihtisas ve bilgi mahsulüdür. Verilecek cevapta müsellem ve umumiyetle kabul edilecek bir tek müşterek hakikat vardır ki o da Hilâlali-ahmer cemiyetinin sinemadan istifade etmesi ve bu hususta mütehassısane hazırlanmış bir program yapup bir an evvel faaliyete geçmesi lüzumu Bizim bu satırlarla işaret etmek istediğimiz nokta bu bedahati tekit değildir. Si-

nemalar ve çocuklar hakkında Hilâliahmerin yapması, bir an evvel icra etmesi lâzım gelen bir iki vazifesine işaret etmek istiyoruz.

Bilfarz böyle bir meselenin diğer bir memlekette uyandırdığı derin te-tebbülerini, fikir, nazariye ve tecrübe münakaşalarını kayt etmek sinema meselesinin Hilâliahmer için nekadar yakından alâkadar olması icap eden bir mesele olduğunu göstermek için kâfidir. Hilâliahmer için sinemalardan istifade meselesi halli lâzım gelen derin ve hayati bir meseledir.

Bir mektep, bir kışla, bir hapisane içinde bir sineması bulunan Hilâliahmer Merkezinin yapabileceği tedrisi, talimi, ve ahlaki irşadat ve tenviratın nekadar kolaylıkla elde edileceğini tahmin etmek pek kolaydır. Bilgi ve duygu ile ele alınabilecek böyle bir işin ruh ve beden bakıcıları tarafından nekadar kıymetli bir hayır ve selâmet unsuru şeklinde memnuniyet ve tahalikle kullanılacağından şüphe etmek kabil değildir. Sinema vasıtası ile verilecek bir telkinin, bir sinema şiridi refakatile verilecek bir konfransın, bir musahabenin nekadar daha derin tesir uyandıra bileceği, nekadar geniş bir tabakaya hitap edebileceği herkesce malûmdur.

Bahusus kulaktan ziyade gözünden belliye bizim gibi manen ve madeten yoksuzluk ve darlık cefası çekmiş, çok dinlemiş, az görmüş nesillerde bunun ne kadar hayırlı ve nafi

olacağı bütün şüphe ve tereddütlerin fevkindedir.

Pek tabiidir ki yakın bir zamanda Hilâliahmer başlı başına bir sinema teşkilâtı ve programile esaslı faaliyetine geçmeyi ihmal etmiyecektir.

Bu satırlarla kayt etmek istediğimiz diğer bir nokta da Hilâliahmerin sinema vasıtası ile kendi yapacağı propaganda ve irşat vazifesi değildir. Bu gün memleketimizde mevcut olan sinemalara, sinemaların bu günkü düşkün karışık hallerine bile bilvasıta veya bila vasıta alâkadar olan Hilâliahmerin hedefleri ve iddiaları meyanına dahil olan bir çok işleri hal edebileceği kanaatidir. Bir çok kimseleri hayra sevk etmek, bu insanların eyilik ve yardım hislerine bir iki dakika bir iki eğlenceli dakikalar içinde hitap etmek hiç bir zaman kendisinden firağat edilmeyecek çok müfit bir teşebbüs olur. Bu günkü zayıf teşkilâtlarına rağmen memleketimizdeki bir iki sinemadan bu suretle istifade kabil olabileceği zannındayız.

Hilâliahmerin bu gün memleketimizdeki sinemalarla ne kendisi için ve nede hastalar, hastalıklar, çocuklar ve çocuk anaları için sıkı bir münasebeti yoktur. Halbuki ufak tefek ilân şirketleri, bir iki propaganda filimini Hilâliahmer için olsun hatta Salibiahmer için olsun hazırlatmak bir iki sinema filimini göstermek mutaaddit ve muhtelif vasıtalar ve imkânlarla sinemalarda Hilâliahmeri hatırlatmak, Hi-

lâlihmerin meziyetlerini, kıymetlerini faydalarını geniş halk tabakasına anlatmak niçin kolayca mümkün olamaz? Bilfarz iki üç ayda bir sinemalar da, bir Hilâlihmer günü tesis ederek bu mevzua yakın filimler göstermek umumi alakayı tahrik etmek büyük bir külfete bağlı olmamak gerektir. Belki de asıl maksadı para almaktan ziyade Hilâlihmeri hatırlatmak olmak üzere bilet başına on para gibi cüz'î bir zammı belediyele ve sinemacılara kabul ettirmek bile mümkün olabilir.

Hepimiz ne kadar kuvvetli ve salih olursa olsun hamiyetten, şafaktan bahs eden nutukları işitmekle içimizde şafkat ve insaniyet hassalarını mutaaddi bir şekle sokamayız. Bundan daha çok kuvvetli olarak bir yetimin nasıl beslenüp büyütüldüğünü, hastalara nasıl bakıldığını, bir yaralı askere nasıl yardım edildiğini ilh.. gibi kısa bir sinema şeridinin halkın merhameti, kudretine daha çok kat'î tesirler yapacağını kolaylıkla tahmin edebiliriz.

Hilâlihmerin sinemalara göstereceği bir alakada şeritlerinden ziyade sinemanın kendilerine, bunların programlarına ve programların çocuklar ve hasta ruhlu insanlar üzerine yapacağı tesirdedir. Bu mahiyet ve hedefle teessüs etmiş diğer hayırlı teşekküllerin iştiraki ve salâhiyettar resmî makamın müzaheretile sinema şeritlerinin çocuğun ruhi bünyesine nazaran

mürakabe edilmesi lâzımdır. Filvaki sansör bu nazik vazifeyi ifa etmekle beraber her medeni memlekette olduğu gibi bu hususta da bizde gençlik Salibiahmer ocaklarının müdahalesine Salibiahmerin ruhi vazifeleri ve manevi mecburiyetleri meyanına dahil bulunan böyle bir kontrole ihtiyaç vardır.

Yeni hıfzassıhha kanunun bir tek maddesi (169 üncü madde) bu yolda ilk ve esas adımı atmıştır. Küçük çocuklar sinemalardan uzaklaştırılması lâzımdır. Sıhhat Vekâleti bu vazifeyi gördü. Çocukların sinema ihtiyacını gidermek onlara layık şeritlerin, güzel ve faydalı şeritlerin gösterilmesi için diğer hayır müesseseleri, çocuk müesseseleriyle Hilâlihmerin teşriki mesai etmesi lâzımdır. Bilfarz Almanya da sinema ve çocuk davası sinemaların kendi kadar eskidir. Sinemaya çocuklar gidebilirmi ve nasıl gider? Sinema ve çocuk alemlerinde bir cihan varlığı olan Almanya'da bu hususta yapılan tecrübelerin tetkiklerin, tettebbüllerin haddü hesabı yoktur. Yalnız Almanya sinema kanununun tadiline mütedair yeni teklif kanununun (19 uncu) maddesinde sinemayı ziyaret eden çocuklardan ceza alınması hakkındaki bir tek kayıt üzerine Almanyanın bedeni ve ruhi sıhhatla alakadar müesseselerinde alevlenen münakaşalar çocuk ve sinema ile bu alemlerin ne kadar sıkı ve yakından alakadar ve münasebettar olduğunu ispat eder. Sair muayyen milletler gibi Almanya'da görülmesine

musaade edilen filimler (6) yaşına kadar olan çocuklar için değil 14 ve 18 yaşlarına kadar tahdit edilmıştır. Bu vaziyete karşı (169) uncu maddenin pek yakında tevzi ve tevsi edileceğini beklemek hakkımızdır. Son zamana kadar Almanya'da küçük yaştakilere ve çocuklara memnu sinema göstermek ve alal umum sinemaya giremeyecekleri sinemaya bırakmanın cezası, kanuna muhalif bir hareket itibarile, sinema sahiplerine aitti. Tecrübeler bunu kolayca kabili tatbik olamadığını gösterdi. Ekseriya çocukların yaşını sinemacılar hakkile tesbit edemiyorlardı. Yeni kanun projesi bu cezayı çocuklarını böyle sinemalara gönderen veya gitmelerine göz yuman ebeveyn veya velilerle çocukların bizzat kendilerine teşmil etmiştir.

Gençlik terbiyeleri ile alakadar olan bir çok cemiyetler ve gençlik Salibiahmerlerine mensup bir çok insanlar çocukların haddi zatinde haber alınmasına değil fakat bu tecziyenin polis marifetile olmasına karşı itiraz ettiler; vaziyet aldılar. 6, 14 ve 18 yaşlara tesbit edilen bu muhtelif memnuiyetin bilhassa ara yaşlarda bulunanların kontrolü noktai nazarından çok müşkülâta badi olduğunu iddia ettiler. Mutahassıslar, terbiyeciler, gençlik Salibiahmer mensupları bir çocuğun görmesine musaade edilmeyen bir filmi görmesimi yoksa böyle bir memnuiyete karşı gelmiş olması yüzünden mahkeme ile, polis ile temasa gelmesininmi daha muzur olduğunu munakaşa etti-

ler. 18 ve 14 yaşından aşağı çocukların bu gibi filimleri ziyaret etmeleri serkeşlik ve zaptu rapt yoksulluğuna alâmet gibi de telekki edilse de bunun bazen her çocukta tabiaten meknuz olan ve memnuiyetle bir kat daha artan tecessüs merakının bir neticesi olarak ta kabulü muvafıktır. Ayrıca her çocukta bulunan olduğu yaştan fazla görünmek hevesi gibi taflane ve masumane sebeplerden neşet edebilir. Kanun projesi filvaki bir çok ahval ve hususat ve şarait altında çocukların böyle bir tecziyeden kurtulacaklarını da ilâve etmektedir.

Buna mukabil mutahassısalar da bilhassa bu noktanın çocuğun mahkeme ve resmi makamata karşı duyduğu ilk korku ve haifıyı gidereceğini, çocuğun mahkemeye düşmesini kolay fakat kurtulmanın da kolay bir iş olduğu hissini uyandırarak gayri ahlâkî bir tesir vereceğinden endişe etmişlerdi. Yeni tekliflerde çocuklara verilecek cezaların mahiyet ve şekillei itibarile serserilik ve dilencilik gibi cürümlere benzemesi bu itirazları bir kat daha teşdit etmiştir. Polisin sinema sahiplerine ve çocuk ebeveynlerine ceza vermesini fakat çocuklara ceza verilmemesi bunların gençlik teşkilâtı vasıtasile islah edilmelerini gençlik Salibiahmerlerinin yardımları ile bu gibi çocukların korunmasını teklif etmişlerdir. Bu suretle kendilerini korumak isteyerek kabahati çocuklara yükleten sinema sahiplerine karşı de vaziyet alınacağını göstermektedir.

Bütün bu yukarda zikrettiğimiz ve bir misal etrafında toplandığımız mutalaalar çocuk ve sinemanın Salibiahmer gençlik teşkilâtı ile diğer memleketlerde ne kadar esash ve ne kadar etraflı görüşmeler, anlaşmalar, uyuşmalar, olduğunu ne gibi tetbirler alındığını gösteriyor. Binaen aleyh sinema çocuk Hilâliahmer metlullerinin daha

sıkı bir irtibatını yakından görmek çocuklarımızı istifade edebilecekleri sinemalara gönderebilmek ve onların ruhlarını ve fikirlerini kirletmeden gidemeyecekleri sinemalara giremeyeceklerini Hilâliahmer ve sair çocuğa ait teşekküllerin gayret ve himmetile göreceğimiz ümidini besleyyoruz.

B.T.

Ver elindeki
ellere, vur başını
yerlere

HİLÂLİAHMER HABERLERİ

Aydın Merkezimize tabi

Reşadiye Şubesinin açılması

Aydın merkezimize merbut olarak yeni açılan Reşadiye şubemizin ilk kongresi 24 Haziran 930 tarihinde toplanmıştır. Bu merasimde Aydın Vilâyeti makamı namına Mektubçu Kemâl, Aydın Heyeti merkeziyesi birinci Reisi Dr. Hasan İsmail, Cümhuriyet Halk Fırkası Vilâyet Mutemedi Eyyüp Beyler hazır bulunmuşlardır.

Kongra içtimasının nihayetinde mezkûr Reşadiye Şubesi riyasetine Hacı Molla oğlu Mustafa Bey veznedarlığa, Mehmet oğlu Mustafa efendi kitabete Hacı İbrahim ağlu Sunullah Bey azalığa, Firuzzade İbrahim ve Kertmenzade Mahmut Beyler intihap olunmuşlardır.

En gayretli Merkezlerimizden biri olan Aydın Merkezimizin bu suretle de sevgili ve şafakatlı Hilâliahmer mefhumunu Vilâyetin hemen her tarafına yayarak bu insani ve vatani vazife ordusunu bu suretle de takviye etmesi nekadâr şayanı şükran ise aynı maksat ve hizmetin diğer merkezlerimiz tarafından da aynı ceht ve gayretle imtisâl edilmesi o kadar şayanı arzudur. Aydın Merkezimizin faaliyetini minnettrlıkla takdir eder ve yeni Reşadiye Şubemize de muvaffakiyetler dileriz.

Adıyaman Kazası

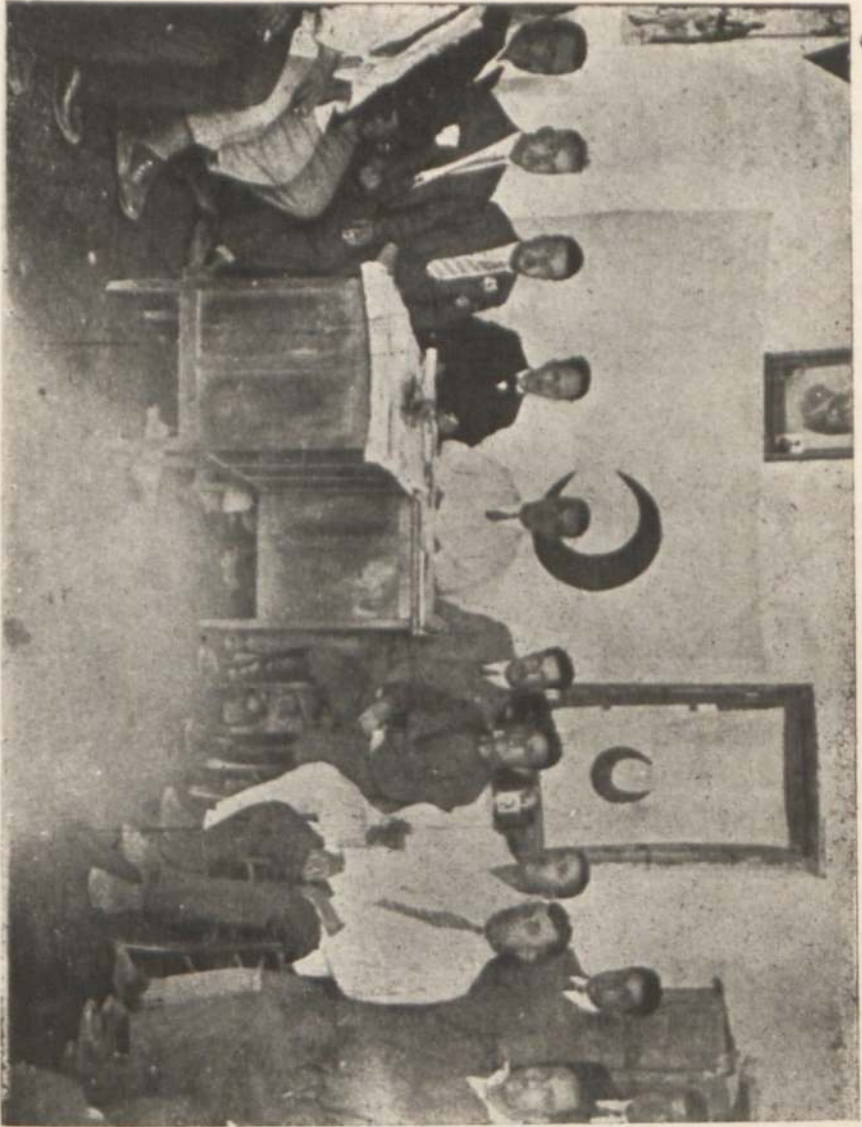
Hilâliahmer şubesinin gayreti

Adıyaman kazası kaymakamı Mahmut Nedim Beyefendinin muavene ve muzaheretleriyle mahalli Hilâliahmer şubesi tarafından 929 ve 930 senelerinde tertip edilen müsamerelerden 929 senesi müsamerelerindeki kuzu müzayedesinde Miçan zade Hasan efendi 114 ve 930 senesi müsameresinde ise Hacı şeyh zade Mehmet Ağa 200 ve Bereket zade Bekir ağa 50 lira vererek Hilâliahmer mefhumuna karşı ulu duygularını göstermişlerdir.

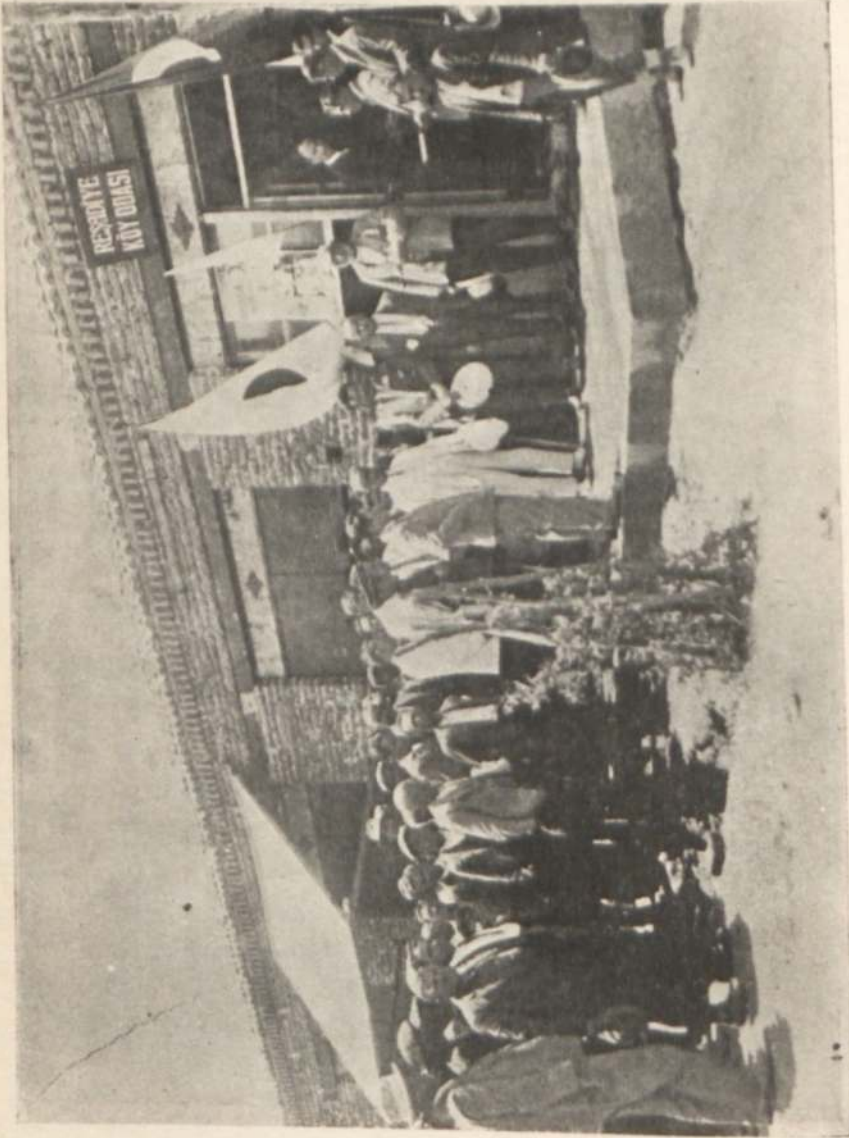
Bu münasebetle kaymakam Mahmut Nedim Beyefendinin halkı tenvir etmek suretiyle hayır ocağına karşı duygu, vazife ve merbutiyyetini iftihar ve şükranla kayt ederken mahalli şu'besi reisi Doktor Cafer, veznedar Vâfı Beylerle şu'be heyeti idaresinin çalışkanlığını ve müsamerede cemiyetimize yardım eden Miçan zade Hasan Hacı şeh zade Mehmet ve Bereket zade Bekir efendileri ibtihacla yad eder ve kendilerini tebrik eyleriz.

Bir vasiyyet

Çangırı'da vefat eden mahalli tüccarlarından Hacı Şakir efendi merhum hini vefatında emvalinden cemiyyetimize 250 lira vasiyet etmiş



Aydın merkezimize merbut Reşadiye şubemizin ilk kongresi



Aydın merkezimize merbut Reşadiye şubelerimizin açılma merasimi

ve merhumun veresesi de bu meblağı cemiyyetimize teslim etmişlerdir.

..

Bu vak'a bize şunu gösteriyor:

Memleketimizin köşe ve bucağında Hilâliahmerin müşfik ve insanî hidemati hakkıyla takdir edilmeye başlanmıştır. Bunun daha geniş bir sahaya teşmili için Hibeler Vasiyyetler yapılıyor, bu hal şayanı şükrandır. Bundan çok mütehassısız. Harpte sultite her türlü afetlere karşı koşan, çalışan Hilâliahmer; faaliyyetini, ancak kendisinin mefhum ve mesaisine her ne suretle olursa olsun yardım edenlerin himmetleriyle genişletebilecektir. Merhum Hacı Şakir efendinin namını rahmet ve şükranla yad ederiz.

Sunî ayak imali

Bir ayağı malûl bulunan Yozgatın İstanbullu oğlu Mahallesinden Abdürrahman oğlu İbrahim efendiye Yozgat Merkezinin teklifi üzerine bir adet sunî ayak imaline Merkezi umumî heyeti idaresince karar verilmiş ve karar vecihile mumaileyh için İstanbula bir sunî ayak sipariş edilmiştir.

Hilâliahmerin yeni yardımları

Diyaribekir Sıtma mücadelesine yardım

Diyaribekir muntikasında devam eden sıtma mücadelesine yardım olmak üzere Merkezi umumî tarafından Birinci Umumî Müfettişlik emrine iki bin lira gönderilmiştir.

Büyük bir teberrü

Berlin fahri Konsulümüz Mösyö Schnur cemiyyetimize beş bin lira teberrü etmiştir. Çok muhterem refikaları madam Schnur da Türkiye himayei etfal cemiyetine keza beş bin lira teberrü eylemişlerdir. memleketimize ve onun hayır müesseselerine karşı gösterdikleri şu alâkadan dolayı kendilerini şükranla yad ederiz.

Diğer bir teberrü

İzmir İtalyan konsolosluğu tarafından Hilâliahmer dispanserleri ihtiyacında kullanılmak üzere mühim miktarda pamuk ve malzemei sıhhiyye teberrü edilmiştir. Bu malzemenin gümrük resminden muafien ithali için gümrükler Umum Müdürlüğünden İzmir Baş Müdürlüğüne tebligat yaptırılmıştır. Mezkûr konsolosluğun bu insanî teberrüünden çok mütehassısız. Kendilerine teşekkür ederiz.

Hilâliahmer Ankara merkezinin garden partisi

Geçen nüshamızda yazdığımız vecihile millî bayrama müsadif olan 23 Temmuz 1930 çarşamba günü Gazi Çiftliği marmara parkında Ankara Hilâliahmer Merkezinin tertip eylediği garden parti parlak bir muvaffakiyet kazanmıştır. Davetliler saat altıdan itibaren peyderpey Marmara parkına gelmekte ve evvelden ihzar edilen masalarını isgal eylemekte idiler. Tam saat altıda Riyaseticümhur bandosu tarafından çalınan İstiklâl Marşı ile garden parti başlayarak müteakiben program mucibince Riyaseticümhur



Hilâlihmer Develi şubesinde rozet dağıtan yavrular



Sumlı Hilâlihmer şubesinde rozet dağıtan yavrular

bandosunun konserleri devam etmiş ve bu konserleri kuvvetli bir caz takip etmiştir. Saat sekizden itibaren zengin ve cazip varyete numaraları yapıldığı gibi muhtelif fasullarla çok zengin ve dillirip el'abı nariye oyunları yapılmıştır. Numaraları müteakip hokkabaz tarafından muhtelif hüneler gösterilmiş ve saat ondan itibaren sabaha kadar cazbant dans için istical etmekte olan davetlilerin arzularını temin etmiştir. Saat on sularında Maarif Vekili Cemal Hüsnü ve Maliye Vekili Saraç oğlu Şükrü Beyefendiler

garden partiyi teşrif emişler ve dans eden çiftlere iştirak ederek dans eylemişlerdir. Marmara parkının etrafında yapılan elektrik tezyinatı çok cazip bir manzara arz etmekte olduğu gibi havuz ve dans mahalleri kuvvetli projektörlerle tenvir edilmiştir.

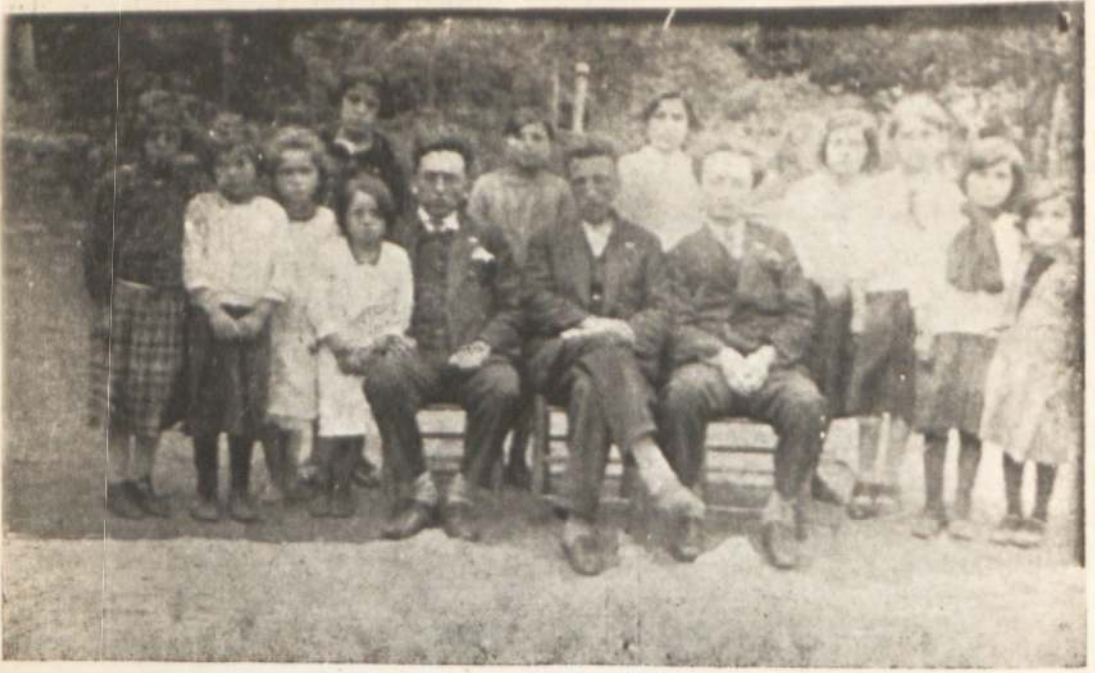
Garten partiyi bini mütecavüz davetli iştirak etmiş ve çok nezih ve çok eğlenceli bir gece geçirmişlerdir. Bu muvaffakiyeti dolayısıyla Ankara Hilâliakmer merkezini ve garden parti heyeti tertibiyesini tebrik eyleriz.

Türkiye Hilâliakmer Cemiyeti Ditroit Merkezi

10. Mayıs 1930 Kurban Bayramı günü yapılan müsamerede teberruatta bulunan vatandaşların esami cetvelidir.

Dolar Sent

13	00	Mehmet oğlu Hasan ef.	Erzincan: Kigi Liçik karyesinden.
12	00	Süleyman Mehmet ef.	Elaziz: Mazgirt, Hiç karyesinden.
12	00	Halil oğlu Mustafa ef.	Erzincan: Kigi Kazası, Şifkar karyesinden
10	00	Hosa oğlu Hasan ef.	Muş, Çapakçur, Oğnut karyesinden.
10	00	Hasan oğlu Tahir ef.	Muş, Çapakçur, Oğnut karyesinden.
10	00	Hüseyin Ahmet ef.	Elaziz V. Mazgert kazası Hiç karyesinden.
9	00	Hasan oğlu Hüseyin ef.	Elaziz V. Hozat K. Şevşenk karyesinden.
9	00	Ömer Ahmet ef.	Erzincan V. Kigi K. Sifkar karyesinden.
8	00	Halil oğlu Yunus ef.	Elaziz V. Kigi K. Kinedriç karyesinden.
6	00	Musa oğlu Arif ef.	Erzincan V. Kigi K. Sifkar karyesinden.
6	00	Allahverdi oğlu İbrahim ef.	Erzincan V. Kigi K. Ölmez karyesinden.
6	00	Hıdır oğlu Elyas ef.	Elaziz V. Pertek K. Ulupinar karyesinden.
6	00	Hüseyin Ali ef.	Elaziz V. Palo K. Herpunk karyesinden.
5	00	Ömer oğlu Rumi ef.	Erzincan V. Kigi K. Kumsor karyesinden.
4	00	İsmail Hasan ef.	Elaziz V. Pertek K. Ulupinar karyesinden.
4	00	Kaya oğlu Hıdır ef.	Elaziz V. Palo K. Mahmuteli karyesinden.
4	00	Mehmet Hıdır ef.	Elaziz V. Hozat K. Gulbari karyesinden.
134	00	Yekûn	



**Hilâlihmer Cemiyeti Sumle şubesinde rozet tevzi eden
mektepli yavrularla muallimleri**



Sumle Hilâlihmer şubesi İdare hey'eti

Dolar Senet

143	00	Nakli yekûn	
5	00	Arif oğlu Ali ef.	Elaziz V. Harput.
5	00	Halil oğlu Emuş ef.	Elaziz V. Harput.
3	00	Kali oğlu İlyas ef.	Elaziz V. Hozat K. Sağman, Dersem.
2	00	Mehmet oğlu İbrahim ef.	Elaziz V. Harput.
2	00	Musa oğlu Yusuf ef.	Elaziz V. Hozat Kazası Hiç kariyesi.
2	00	Hüseyin oğlu ağa ef.	Erzincan V. Kigi K. Yekmâl kariyesi.
3	00	Hüseyin oğlu Hasan ef.	Erzincan V. Kigi K. Amariç kariyesi.
6	00	İsmail oğlu Mustafa ef.	Erzincan V. Kigi K. Çelebi Mezra kariyesi.
2	00	Abat Nasır ef.	Yemenli
2	00	Mehmet Malik ef.	Manastırlı.
2	00	Ali oğlu Riza ef.	Elaziz V. Hozat K. Fındık kariyesi.
2	00	İsmail oğlu Riza ef.	Erzincan V. Plumur K. Hasangazi kariyesi.
2	00	Mehmet Zulfî ef.	Elaziz V. Palo K. Piyamlı kariyesi.
2	00	Sait Aptulfettah ef.	Arap.
6	00	Hasan Fazlı ef.	Erzincan V. Kigi K. Zirzanus kariyesi.
4	00	Mehmet Ali ef.	Erzincan V. Kigi K. Ameriç kariyesi.
9	00	İsmail Mehmet ef.	Erzincan V. Kigi K. Hogas kariyesi.
4	00	Ali Mehmet ef.	Erzincan V. Kigi K. Muron kariyesi.
4	00	Aga Hafidi Arif ef.	Erzincan V. Kigi K. Sikfar kariyesi.
6	00	Mehmet Hüseyie ef.	Elaziz V. Hozat K. Ulupinar kariyesi.
82	87	Ağa Hafidi Arif Efendi ve refikası tarafından satılan çiçekten	
35	50	Ahmet oğlu Hıdır ef. Kahvehanesinin bir gün Cemiyete terk eylemesi suretile alınan hasılat (Kendisi Elaziz Vilâyeti Hozat kazası Şevşenk karyelidir)	
323	37	Müşamere hasılatı yekûnû	
175	90	Müşamere masrafı	
247	47		
73	00	1929 Senesinden Kutu ianatından.	
129	53	1930 Senesi altı aylık Kutu iane hasılatı	
450	00	Yekûn Umumi	

*
* *

Uzak ellerde memleket ve ona karşı bağlanmış duygularıyla bu güzel vatani ve insani sahada çalışan ve muvaffak olmakta olan bu aziz zümrenin faaliyetlerinden Cemiyetimiz çok mütehasstir. Kendilerine hem teşekkür eder ve hem de sa'îlerinin yeni muvaffakiyyetlerle taclanmasını temenni eyleriz.

Viting - indiyana Hilâliahmer şubesinin azasından olup bütün varlıklarıyla, kudretleriyle çalışan muhterem efradında ba'zılarının isimleri

Calibe Haydar Hanım, Zekeriyya Yahya Bey: Kırklareli, Hasan Ali: Çarşancklı, Süleyman Yusuf: Erzincanlı, Zuber Raşit Çavuş: Prizren, Mustafa Kahraman: Dersimli, Mehmet Ömer: Kalkandereli, Ali A. Ahmet: Şumnuli, Hasan Ali Tatar: Şumnuli, Muharrem Hasan: Razgath, İbrahim Osman: Şumnu, Abbas Arif: Florineli, Ali Zeynel: Florineli, Zekeriya H. Selim: Resne, Mehmet Maslaettin: İstanbul, Ömer Seyfettin: Resne, Ziya İsmail: Manastır, Rubi Ziya H., Muhsin Ömer: Prizren, Hüseyin Fatim:

Kıbrısı, Ali Aptul: Süriyeli, Hüseyin Hamut: Şam, Hüseyin ağa zade: Erzincan, Mehmet Hasan: İnebolulu, Murat Mehmet: Gostivarlı, İbrahim Hasan: Yozgat, Hayas Rüşit: Prizren, Vehbi Yaşar: Prizren, Arslan Bekir: Prizren, Etulla Bayram: Prizren, Mehmet Bayram: Prizren, Merdan Zülfikar: Pendik, Malik Muatafa: Alaşehir (mübadil), Mehmet İbrahim: Eyupsultan, Esat Sait: Şam, Yusuf Aptullah: İstanbul, Sinan Süleyman: Resne, Ali Hasan: Resse, Halil Recep: Gostivar. H. B. ve efendiler.



Hilâliahmer Çatalca şubesinde rozet dağıtan yavrular

Merkez ve Şubelerimizin hesap hülâsaları

	T A R İ H		Varidat	M. U. irsalât	Diğer masraflar
Çankırı	LIV.928	31.12.929	78.888.	70.000.	17.542.
Mahno	LIV.929	31.12.929	3.319.		
Burdur	LIX.929	31. 3.930	71.063.		25.850.
Kastamonu	I. X.929	31. 1.930	801.	25.000.	7.500.
Evreşe	24.8.929	7. 2.930	10.530.	6,318.	4.212.
Nezip	30.9.927	31.12.929	19.855.	34.102.	8.477.
Çivril	1.10.929	31.12.929	37.046.	31.900.	4.794.
Mustafakemalpaşa	1.10.929	31. 3.930	11.675.		12.500.
Mucur	1.10.929	31. 3.930	5.913.		388.
Aziziye	1.10.929	31.12.929	39.450.	18.000.	12.390.
Mürefte	1.11.929	31. 3.930	2.799.	22.000.	
Alaiye	1. 1.929	31.12.929	8.206.	4.435.	220.
Adapazarı	11.11.929	31. 3.930	154.650.	125.000.	109.168.
Arapkir	1. 1.929	31. 3.930	12.225.	13.100.	1.376.
Çardak	1. 1.929	31.12.929	1.535.		1.990.
Kasaba	1.10.839	31. 3.930	62.414.	42.161.	20.118.
Uzunköprü	1. 1.930	31. 3.930	18.484.		10.775.
Edirne	1. 1.930	31. 3.930	77.986.		72.375.
Viçe	1. 7.929	31.12.929	6.600.	2.658.	3.972.
Kangal	1. 7.928	31.12.929	12.126.		4.420.
Nallıhan	1. 7.929	30. 9.929	2.775.		535.
Beşiri	1. 1.928	31.12.929	1.131.		400.
Bodrum	1.10.929	31. 3.930	42.296.	47.000.	5.280.
Torul	1.10.929	1.11.929	1.885.		873.
Hozat	1. 7.929	31. 3.930	6.482.	13.300.	29.
Manyas	1. 6.929	30. 9.929	402.		60.
Sultanhisar	1. 4.929	31.12.929	10.394.		292.
Sinop	1. 9.929	31.12.929	74.744.	70.000.	15.160.
Salihli	1.10.929	31. 3.930	17.233.	19.800.	2.530.
Bor	1.10.929	31. 3.930	35.833.	38.482.	2.528.
Bucak	1. 7.929	31.12.929	13.618.	8.700.	2.655.
Karamürsel	1.12.929	31.12.929	81.456.	39.457.	41.999.
Bayburt	1. 9.928	30. 9.929	282.122.	100.000.	132.381.

	T A R İ H		Yaridat	M. U. İrsalât	Diğer masraflar
İmroz	1.10.929	31.12.929	24.592.	9.128.	41.556.
Orhaneli	1. 7.929	31.12.929	23.355.	11.240.	12.115.
Keskin	1. 7.922	30. 3.930	107.959.	103.703.	5.794.
Gümüşhacıköy	1. 1.930	30. 3.930	10.400.		1.769.
Gerede	1.10.929	30.11.929	75.695.		12.000.
Tarsus	1. 7.929	31. 3.930	133.023.	128.000.	17.192.
Iğdır	1. 7.929	31.12.929	4.700.	4.512.50.	187.50
Vize	1.10.929	30. 3.930	38.976.	25.500.	6.917.
Vezirköprü	1.10.928	31.12.929	11.273.	6.000.	1.719.
Trabzon	1.10.929	31. 3.930	210.018.	50.000.	164.769.
Bayburt	1.10.929	31.12.929	6.789.	20.000.	12.580.
Of	1.10.929	31.12.929	1.607.	20.000.	30.069.
Babaeski	1. 1.928	31.12.929	161.312.	138.679.	34.157.
Bursa	1.10.929	31. 3.930	448.898.	104.433.	341.256.
Çankırı	1. 4.928	31.12.929	40.358.	9.206.	6.826.
Gebze	1. 1.928	26.11.929	72.719.		63.368.
Ödemiş	1.10.929	31.12.929	39.135.	10.000.	35.235.
Eski Foça	1. 4.928	31.12.929	71.046.	52.143.	26.640.
Kemalpaşa	1. 4.928	31.12.929	130.165.	105.000.	36.128.
Atkaracalar	1. 4.928	31.12.929	3.212.50	4.712.50	
Tuht	1. 4.928	31.12.929	3.072.25	11.632.25	51.
Şabânözü	1. 1.929	31.12.929	925.	5.999.	
Taşköprü	1. 1.330	31. 8.929	190.090.	169.398.	9.802.
Karamürsal	1. 7.929	30.11.929	97.369.	83.936.	47.644.
Sapanca	1. 5.927	31.10.929	65.865.	56.613.	3.021.
Seydiköy	1. 4.929	30.12.929	158.811.	90.877.	80.139.
Ordu	1. 7.929	31. 3.930	32.327.	38.717.	9.989.
Muğla	30. 9.927	30. 9.929	49.246.		36.450.
İlgın	31.12.927	31.12.929	88.903.	61.106.	18.055.
Kara ağaç	1. 7.929	30.11.929	35.242.	23.008.	5.418.

İstanbul merkezimize muavenet

İstanbul merkezimizin hususî müessesat yardımlarile mektepli fakir çocukların öğle yemeklerini temin etmekte olduğu malûmdur.

Bu yardımın temadisini temin maksadile Merkezi umumimiz İstanbul merkezi emrine iki bin liralık bir tahsisat vermiştir.

İtalya zelzelesi

Son defa İtalyada vukua gelen zelzeleler üzerine Cemiyyetimiz tarafından İtalya Salibiahmer Cemiyyetine bir taziye telgrafı gönderilmiştir.

Konya Ereğlisi kuraklık muhtaçlarına yardım

Ereğli kazasının Cihanbey nahiyesi

köylerinde yağmursuzluk yüzünden tehaddüs eden kuraklık vaz'iyeti karşısında bu nahiye muhtaçlarına Merkezi umumimizce beş bin lira miktarında yardım olunmasına karar verilmiş ve bu maksatla bir müfettişimiz Ereğliye gönderilmiştir.

Pulathı kazası muhtaçlarına yardım

Aynı sebep dolayısıyla Pulathı kazası köylerinde de hâsıl olan iâşe buhranına karşı Merkezi umumimizce bu köyler muhtacine de beş bin lira miktarında yardım olunmasına karar verilmiş ve bu maksatla mahalline bir müfettişimiz gönderilmiştir.

Veresiye verenin kesesi
boş kalır



Cemiyetimizin Amerikadaki Whiting İnd. şubesi Hey'eti merkeziyesi ve mensubinden bazıları



Hilâlahmer Cemiyyeti Whst İdn şubesi âzaları : 1 — Reis İhsan İsmail Ef. 2 — B. Kâtip Ömer Mehmet Ef.
 3 — 2 nci Reis Haydar Hasan Ef. 4 — Müfettiş Kâmil Ahmet Ef. 5 — Veznedar Hafız Halil Ef.
 6 — Tahsildar Bekir Mehmet Ef. 7 — Ramiz Rahman Ef. 8 — Süleyman Halil Efendilerdir.



KARAHİSAR
MADEN SUYU
HERYERDE
BULUNUR

1930 Senesi Hilâliahmer meclisi umumisine taktim edilen rapor

aynen

Geçen sayımızdaki kısmın sonu

harektzedelerin yıkılan evlerindeki tamirat derecelerini tetkik ve bu tetkikat neticesine göre herkeşin ihtiyacı nisbetinde tevziatta bulunmuş ve mevsimin yaz olması münasebetile hareketzedeler az zaman içinde tekrar evlerinin inşasına başlamışlardır.

Bu yardımlarımızın yapıldığı sıralarda şark vilâyetlerinde teftişe çıkan dahiliye vekili muhterem Şükrü Kaya beyefendi zelzele mahallinden geçtikleri sıralarda merkezi umumimize sureti aşağıda yazılı telgrafnameyi keşide etmişlerdir.

3/7/929

Ankara Hilâliahmer riyasetine

Su şehri ve sarı oğlana muavenet lütfünüze teşekkür ederim.

Dahiliye yekili

Şükrü Kaya

Su şehri belediye riyasetinden de şu telgrafnameyi aldık.

3/9/930

Ankara Hilâliahmer Merkezi

Umumisi Riyasetine

Felâketzede halkımıza ibzal buyurulan lütuf ve muavenetinize teşekkür ederim efendim.

belediye reisi

Kâmil

REFAHİYE ZELZELESİ

15 eylül 1929 tarihinde Refahiye kazasında vukua gelen zelzeleden iki köyde 45 ve 4 köyde 60 hanenin harap olduğu bildirilerek Erzincan merkezimiz mevcudundan felâketzedelere 300 liranın sarfına mezuniyet verilmesi ve ayrıca çadır gönderilmesi Erzincan vilâyetinden telgrafla talep edilmesi üzerine istenilen 300 lira ile yardım edilmesi Erzincan merkezimize tebliğ edildiği gibi felâketzedelerin ibatelerine tahsis edilmek üzere de evvelce Suşehrine gönderilen çadırlardan 50 adedi Refahiye sevk edilmiş ve açıkta kalanların bu suretle ibateleri temin edilmiştir.

REŞADİYE ZELZELESİ

Muğla vilâyetinin Reşadiye kazasında mukaddema vukua gelen zelzeleden yıkılan hanelerin tamir ve inşasına yardım olmak üzere 1000 lira mikdarında yardım edilmesi dahiliye vekâleti celilesinden 26 mart 1929 tarihli tezkere ile talep edilmesi üzerine matlûq 1000 lira Reşadiye şubemimiz namına gönderilerek muhtacine tevzi ettirilmiştir.

HORASAN ZELZELESİNE YARDIM

İran devletinin Horasan kasabasında büyük bir hareketi arz vukua geldiği ve yedi köyün harap olduğu mühim miktardaki yaralılarından başka 1000 nüfus vefat mevcut olduğu cihetle millî hilâl ve Salibiahmer cemiyetlerinin Şirû Hurşidü Sûruhu İran cemiyetine muavenette bulunması Cinevre beynelmilel Salibiahmer birliğinden telğrafla telep edilmiş ve şu talep karşısında İzmir zelzelesi esnasında 1550 İsviçre frangı göndererek yardımını esirgememiş olan Şirû Hurşidü Sûruhu İran cemiyetine yardım edilmesi çok muvafık görülerek mezkûr cemiyete ısal edilmek üzere İran devletinin Ankara Sefaretine 1000 lira lira gönderilmiştir.

YANGIN MUHTAÇLARINA YARDIMLAR

Kurtuluş yangını — 1:29 Kânunusanisinin yirmisinde İstanbul kurtuluş semtinde vukua gelen yangından açıkta kalanların bir hafta müddetle iâşelerinin temini İstanbul merkezimize tebliğ olunmuş ve mezkûr merkezcede iktizası ifa edilmiştir.

Ahmediye köyü yangını — Antalya'nın Ahmediye köyünde evvelce vukua gelen yangın üzerine bu köy muhtaçları için muhtelif mahallerden cemedilen 600 lira kadar bir meblağ Antalya merkezimiz vasıtasile muhtacine tevzi ettirilmiştir.

Sıhhi mücadelelere yardımlar

Tepeköy Dispanseri:

Evvelki sene İzmir,de vukua gelen hareketi arzda yıkılarak tamire muhtaç bir hale gelen ve İzmir merkezimizin emrinde bulunarak fakir ve bokeslerin meccanen tedavileri yapmakta olan Tepeköy hilâliahmer dispanserinin yaptırılan keşifnamesi muncibince 7000 lira kadar sarf ile tamirine başlanmıştır.

Torbalı Dispanseri:

Aynı sebepten muhtacı tamir olan Torbalı sıtma mücadelesi dispanserinin de tamirine teşebbüs edilip keşifnamesinin yaptırılarak tamirata başlanması İzmir hilâliahmer merkezimize tebliğ edilmiştir.

Grip mücadelesine yardım:

1929 Şubat ayı içinde İzmirde çok şiddetli hüküm süren grip hastalığının men'i sirayeti ve mazarratlarının defini temin için icap eden sıhhi tedbirleri almak üzere faaliyete geçen İzmir hilâliahmer merkezimiz emrine 4000 liralık tahsisat verilmiştir.

Ankara nümune hastanesine yardım:

Ankara nümune hastanesince lüzumu sıhhiye binaen 17 Haziran 929 tarihinde merkezi Umumimizden 1 000 şişe Afyonkarahisar maden suyu mezkur hastaneye teberrü ve ihda olunmuştur.

Mülteciler ve Harp esirlerine yardım

Irakta kalan esirlerimiz :

Harbi umumi esirlerimizden olup öteds beride kalan ve yol masraflarının bulunmamasından dolayı vatana dönmeyen bazı vatandaşların sevklerini temin için Bağdat elçiliğimizden vakı olan talep is'af olunarak 11 Kânunusani 1929 tarihinde Elçilik namına 1,000 lira gönderilmiş ve bununla 12 vatandaşın avdeti temin olunduğu gibi pey derpey müracaat edecekler için de 22 Ağustos 1929 tarihinde yeniden 1,000 lira daha gönderilmiştir.

Bulgaristan mültecileri :

Bulgaristandan gelerek Eskişehir Vilâyetinin Sazılar İstasyonu civarında iskân edilen 100 hane halkının barınacak yerleri bulunmadığından bunların ibatelerine tahsis edilmek üzere 30 adet mahruti çadır gönderilmesi Eskişehir Vilâyetiyle Eskişehir Meb'usu Ali Ulvi Bey tarafından talep ve iltimas olunması üzerine istenilen 30 mahruti çadır Eskişehir Anbarımızdan Sazılar istasyonuna gönderilerek bu vatandaşların ibateleri temin edilmiştir.

Müteferrik Yardımlar

Doktor Kadri Bey ailesine yardım:

Aydın ilk mektepler Sıhhiye Müfettişi iken kısa bir rabatsızlığı mütaakıp vefat eden Doktor Kadri Beyin

bikes kalan iki evladı ve refikasının müstacel ihtiyaçlarını temin etmek üzere bir defaya mahsus olarak kendilerine 200 lira mikdarında yardım edilmiştir.

Doktor Tevfik Hasan Bey ailesine yardım :

Bir cürmü meşhudun tesbitine giderken otomobil kazasına maruz kalarak vefat eden İlğaz Hükümet tabibi Doktor Tevfik Hasan Beyin bikes kalan beş çocuğu ve bir refikasının müstacel ihtiyaçlarının tehvini için yardım olunması Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâleti celilesinden talep ve iltimas edilmesi üzerine bu aileye de bir defaya mahsus olmak üzere 400 lira mikdarında muavenet edilmiştir.

Marangoz Mehmet Efendi ailesine yardım :

İki gözü rüyetten mahrum olarak hastaneye yatırılan ve sabıkan Hilâli-ahmere hizmetleri sebkedden Marangoz Mehmet Efendinin muhtacı muavenet bir halde kalan ailesi Cemiyetten yardım talebinde bulunmuş ve muavileyhanın bu talebi kabul olunarak kendisine ayda yirmi beş lira vermek suretile altı ay müddetle yardım edilmiştir.

Mikâil efendi ailesine yardım :

Varto kazası Malmüdürü iken vefat eden Mikâil efendinin bikes kalan beş çocuğu ve bir refikasının temini ihtiyaçları için on senelik teka-

BEYNELMİLEL

SALİBİAHMERE MUAVENET

Her sene olduğu gibi geçen sene de Hilâliahmerin Beynelmilel Salibiahmer mesaisine yardım için senelik aidatı olarak 8000 İsviçre Frangı Cenevre Beynelmilel Salibiahmer Komitasına gönderilmiştir.

Yardım işlerimizin hulâsası

Şimdiye kadar mufasssalen arz ettiğimiz yardım işlerimiz burada niha yet buluyor. Merkezi Umumuniz 1928 senesinde olduğu gibi geçen sene de bütün dikkat ve mesaisini kuraklık mintakalarda ve seylâp yerlerinde devam edilen yardım faaliyetlerinin muvaffakiyetle intâcına hasreylemiş ve her yardım edilen yerden izhar olunan hissiyat muvacehesinde bu mesaisinin tam bir muaffakiyete mazhar olduğunu da derin bir memnuniyetle müşahade etmiştir.

1929 senesinde yapılan yardımlarımızın bir de bilançosunu yapmağı faideli görerek berveçhi zir arz eyeriz:

1 — KURAKLIK MINTAKALARA YADIMLAR

Nakden

Lira

Ankara Merkez Kazası	6000
Polatı	3000
Haymana	3000
Kırşehir Vilâyeti	1500
Mecidiye Kazası	1000
Mucur	1000

üdiye tahsisatı olarak tarafı hükümetten tesviye edilmiş olan 730 liranın mumaileyhimin ikamet etmekte oldukları evin yandığı sırada paralarının ziyaa uğraması üzerine pek acınacak bir halde kaldıkları Çermik Hilâliahmer şubesinden bildirilerek muavenet talep olunması üzerine mahallinde yaptırılan tahkikat ve Maliye Vekâletinin buna dair tezkeresi mündericatı cereyanı halin vukuunu ispat eylemekte olduğu görüldüğünden kendilerine bir defaya mahsus olmak üzere 350 lira miktarında yardım edilmiştir.

Üç Vatandaşın Kudüsten celbi

Harbi Umumi Esirlerimizden olup ahval ve zaruret neticesi şimdiye kadar Suriyede kalarak yol masrafının bulunmaması yüzünden Vatana dönemeyen Ali Onbaşı isminde bir vatandaşın ve üç nüfus ailesiyle Yusuf Kenan Efendinin Cemiyetimiz muavenetile Vatana avdetlerinin temini Kudüs Konsoloshuğumuzdan iltimas kılınmış ve mumaileyhimin avdetine muktazi yol masrafları gönderilerek Vatana celp edilmişlerdir. Aynı vecgile Nuri Efendi isminde bir vatandaşın da üç nüfus ailesile beraber yol masrafları tesviye olunarak Kudüsten avdetleri temin kılınmıştır.

Bunlardan başka işlerinin takibi için Ankaraya gelip yol masrafları olmadıgından dolayı memleketlerine dönemeyen harp malûllerinden mürâcaat edenlerin taplepleri kabul olunmakta ve arzu eyledikleri yerlere sevkleri temin edilmektedir.

Gökdere köy (Çorum)	250
Mürsil Efendi Nahiyesi	2000
Zivarık »	2000
Çankırı Vilâyeti	3000
Siverek Kazası	2000
Gürün »	2000
Şark Vilâyetleri	30000
Malatya Vilâyeti	30000
Sivas Vilâyeti	6000
Ayancık Kazası	2000
Kandire Kazası	500
Trabzon	600
Karaman Kazası	2000
Bor »	2000
Cihanbeyli »	1000
Erzincan Vilâyeti	2500
Giresun Vilâyeti	3000
Sürmene Kazası	1500
Tercan Kazası	1000
Ulukışla »	1000
Yekûn	110850

Buğday tevzii Un tevzii
Kilo Kilo

Ankara Vilâyeti	290730	
Çankırı »	56655	
Kütahya Vilâyeti	148052	
Konya »	316855	2286
Eskişehir »	225352	
A. karahisar »	225105	
Kırşehir »	240135	
Yozgat »	202665	
Aksaray »	242160	
Niğde »	108915	
Kayseri »	145350	
Yekûn	2201914	2286

2 — SEYLÂP YARDIMLARI

	Nakden	Mısır	Buğday	Un	Çadır
	Lira	Kilo	Kilo	Kilo	Adet
Of; Sârmene,					
Rizeye	5000				
Rizeye		45000			
Of ve Sâr- meneye		37500			
Divriki kazasına	1500				
Sarı ağan (Kayseri)			16510	3024	100
Ödemiş kazasına	1500				
Turhal ve Pazar(Tokat)	1000				
Haşap(Çorum)	1000				
Sultaniye (Konya)	500				
	10500	82500	16510	3024	100

3 — ZELZELE YARDIMLARI

	Nakden	Çaer
	Lira	Adet
Suşehri Zelzelesi	20000	250
Refahiye »	300	50
Reşadiye »	1000	
Horasan »	1000	
Yekûn	22300	300

4 — YANGIN YARDIMLARI

Ahmediye köyü 600

5 — SIHHÎ MÜCADELELERF
YARDIMLAR

Tepeköy Dispanseri	7000	Lira
Grip için İzmir	4000	«
Ankara Nümune Hastahanesine		
1000 şişe maden suyu.		

6 — MÜLTECİLER VE HARP ESİRLERİNE YARDIMLAR

Bağdat Elçiliğine 2000 lira
Sazılardaki Mültecilere 30 çadır

7 — MÜTEFERRİK YARDIMLAR

Muhtelif suretle yardımlar 2000 lira

8 — BEYNELMİLEL SALİBİAHMERE YARDIM

Senelik aidat olarak Cinevre Ko-
mitesine 8000 İsviçre frangı.

İKİNCİ FASIL

UMUMİ TEŞKİLÂT VE MUAMELÂT

İdarei Merkeziye

Geçen sene içinde de uzun bir müddet için İdarei Merkeziye ve Eskişehir Ambarı memurlarından bir kısmının kuraklık mıntakalara izâm edilmesine rağmen umumî muamelâtımız tabii ceryanından inhiraf etmemiş ve kuraklık yerlere gönderilen memurların vazifeleri için hariçten memur alınmıyarak mevcut memurların mesaisini taz'if suretiyle tedvir umur edilmiştir. Kuraklık mıntakalara seylâp ve zelzelelere ve sair suretlerle vukubulan yardımlarımızdan yüzbinlerce hesapların tetkik ve 450 yi mütecaviz Şubelerimizin mali muamelât ve varidat menbalarımızı teşkil eden şefkat pulları, ilâmatı adliye, oyun kâğıtları, Afyon

Karahisar maden suyuna ait her türlü umur ve hesabat Muhasebe Şubemiz tarafından matlup bir intizam ve mükemmeliyet içinde tedvir edilmiştir.

Cemiyetin umumî muhaberatına müteallik olarak vûrut eden cemiyetten gönderilen her türlü muhaberatın muamelâtı kaydiye ve sevkleri, dosyalarının tanzimi Tahrirat Şubemizce güdü gününe yapılmış ve heyeti idare ve Merkezi Umumimiz mukarreratı derhal tatbik ve icra olunmuştur.

Eskişehir Ambarları

Eskişehir Ambarlarımızdan da altı memurun kuraklık mıntakalara izâm edilmesine rağmen Ambarlarımızın umums muamelâtı hüsnü suretle idare edilmiştir.

Âlâtı cerrahiye şubesi : Evelce Ecza Şubesi kaytları dahilinde iken sonradan Şube haline ifrağ edilerek bir tabibin idaresine tevdi olunan Âlâtı Cerrahiye Şubesinde geçen sene içinde bilecümle cerrahi âletler, bakteriyoloji, dişci ve âzayı smaiye malzemesile timariyeye ait eşyaların mevzu bulunduğu sandıklar açılarak cins ve nevileri tefrik ve istimâle salih olmaları için tamirâtı icra ve defter ve kaytları tanzim ve tesbit edilmiş ve toz ve pastan muhafaza için vazelin ile yağlattırılarak muşamma kâğıtları sarılmış ve kaytları tanzim olunmuştur.

Yine bu şubede mevcut 56 sandık-

tan ibaret rontken cihazı ve malzemesinin tathirâtı yapılmıştır.

Ecza şubesi : Ecza şubemizde dahi geçen sene içinde sandıklarda bulunup donmak ve bozulmak gibi sebepler dolayısıyla telef olmak tehlikesine maruz bulunan eczaların sandıkları açılarak tetkik ve hüsnü muhafazaları temin ve bu meyanda 109 sandık içinde bulunan 1540 kilo eter anestezi ve sülfirikten tebahhur eden miktarlar ikmâl edilerek bunlara ait şişelerin ağızları yeniden parafinlettirilmiştir.

Ayrıca, şimdiye kadar bu şubede bulunan âlâtı cerrahiye malzemesinin yeni şubeye devir muamelesinin icrası ve devirden sonra mevcut eczanın defter ve kayıtlarının tanzimi ile iştilgal olunmuştur.

Porselen şubesi : Evvelce muhtelif yerlere gönderdiğimiz muhtelif çadırlarımızdan geçen sene içinde iade olunan 1643 adet çadırın bu şubece tesellümü yapıldığı gibi bunlardan tamire muhtaç görünen 1301 adedinin de tamirâtı icra edilerek yeniden kullanılmağa elverişli bir hale getirmiştir. Bu şube mevcudundan 779 karyöla ve bilûmum porselen eşyası ve sedyeler havalandırılarak tathirâtı icra olunmuştur. Hilâliahmer merkez ve şubeleri ihtiyacâtı için bu şubeden 3,400,000 rozet gönderilmiştir.

Çamaşır şubesi : Geçen sene içinde çamaşır şubemizde yatak çarşafı, gömlek ve ceket gibi eşyadan 4592 adedinin tamirâtı yapılmış ve yeniden 490 gömlek dikilmiştir.

Battaniye, avcı yeleği, hasta abası, fanilâ ve saire gibi eşyadan 52425 parçanın sandıkları açılarak tozları alınıp yeniden naftalinlenilmiştir. Diğer bîlcümle eşyanın havalandırılması ve tozları alınması gibi mutad olan vazifeler vakit ve zamanında yapılmıştır.

Makine ve otomobil şubesi :

Mevcut hasta nakliye otomobillerimizin noksanları ikmâledildiği gibi iktiza eden tamirat dahi yapılmış ve etûv; fırın, yemek ve nakliye arabaları için imâl ettirilen 82 tekerlek ve 16 ok arabalara takılmış ve muayeneleri yapılarak matluba muvafık görülmüştür. Otomobillerimizin motör, karoseri ve şanjman aksamında bazı tebdilât ve tamirat ilede işgal olunmuştur.

Bunlardan başka kışın don tesiri ile silindiri çatlamış olan su motörünün örme yama suretile tamiri yapılmış ve Porselen Şubesine ait karyolalardan 93 adedi tamamen ve 92 adedi kısmen ve 54 primûs lâmbası tamir edilerek noksanları ikmâl olunmuştur. Kezalik Âlâtı Cerrahiye şubesine ait kutular kilît ve menteşelerinin ve otoklâvların da tamirâtı yapılmıştır. Ecza şubesine ait 20 adet terazinin kefelere bu şubede imâl olunmuştur.

Ambor ile Eskişehir arasında işleilmekte olan posta ve yük otomobillerile lüks lâmbaları ve su motörü nakliye ve su arabaları üzerinde hasıl olan mütemadi tamirat da vakit ve zamanında yapılmıştır.

Ambarlara ait umumî işler:

Geçen sene içinde Âlâtı Cerrahiye, Çamaşır ve Porselen Şubeleri eşyası için ambarlar dahilinde yeniden 4 baraka daha kurdurulmuştur.

Mevadî müştâile ambarının dolu olmasına binaen mevcut eterler için yer altında bir depo ve ambar hududu haricinde bulunan eski ahır yıktırılarak ambarlar hududu dahilinde yenisi yaptırılmıştır.

Ambarların arkasında bulunan dağdan gelen seller için evvelce yaptırılmış olup çok miktarda gelen suların tesiri ile dolmuş olan hendekler açtırılmış, ambarlar arazisi üzerindeki yollara çakıl döşettirilmiştir. Müteahhit tarafından noksan bırakılmış olan beton, sıva ve baca inşaatı ikmâl ettirilmiştir.

Eskişehir çiftliği:

Ambarımızın mebnî bulunduğu cemiyete ait 2,000 dönümü mütecaviz çiftlik arazisinin evelki senelerde gerek ortakçılıkla zeredilmesi lâıyıkı veçhile bir menfaat temin etmemesinden dolayı mezkûr arazi işlenmek üzere beş sene müddetle ve müzayede ile toptan 7,000 liraya ihalesi icara verilmiştir.

Hastabakıcı Mektebi

İstanbulda bulunan Hastabakıcı mektebimiz bu sene altıncı yaşına girdi. Mektebimizin ilk kûşadından pek

çok farklı olarak her sene mütezayit bir terakki ve tekâmül gösterdiğini memnuniyetle arz ederiz.

Bu sene Memleketimizin muhtelif hastaneleri için 23 hemşire daha yetiştiren Mektebimizin şimdiye kadar çıkarttığı dört sınıfın yekûnu 74 e balığ olmaktadır. Memleketimizin muhtelif yerlerine tayin olunan hastabakıcı hemşirelerimizin malûmat ve hastabakıcılık mesai ve kabiliyetleri hakkında çok iyi haberler almaktayız.

Hali hazırda Mektebimizde 54 talebe mevcut olup 24 talebeden ibaret olan ikinci sınıfın yarısı Gureba Hastanesinde diğer kısmını da Haseki Kadınlar Hastanesinde muvazzaf hastabakıcı sıfatile istihdan edilmektedirler.

Bu sene bir hastabakıcı Yurdu teşkili için icabeden talimatname ihzar olunmaktadır. Hastabakıcılık meslekinin inkişafı hususunda bu yurdun çok mühim bir âmil olacağı muhakkaktır.

HİLÂLİAHMER MECMUASI

Cemiyetimizin neşir vasıtası olarak ayda bir çıkarılmakta olan Hilâli-ahmer Mecmuası geçen sene içinde de muvaffakiyetle neşir vazâifine devam eylemiş ve her nüshasında yeni bir tekâmül eseri göstermiştir.

TEFTİŞ HEYETİ

Geçen sene içinds kuraklık mıntakalara yardım dolayisile deruhte edil-

miş olan fevkalâde vazâifin ifasında müfettişlerimizin de mesaisinden istifade olunarak mevcut müfettişlerimiz kuraklık mıntakalara izâm kılınmışlar ve uzun müddet devam eden bu vazifeleri dolayisile teftiş mesailerine ancak Teşrinisani ayından sonra başlayabilmişlerdir ki bittabi geriye kalan az zaman zarfında mevcut merkez ve şubelerimizin kâmilten teftişi mümkün olmamıştır. Bununla berabek evelki sene içinde Merkez ve Şubelerimizden umumiyete yakın bir kısmının teftişi yapılmış olduğundan geçen sene teftişatın umumi olmaması muamelâtımıza müteesir etmemiştir. Hali hazırda ise mevcut altı mıntaka müfettişi kendi mıntakalarında azamî gayret ve faaliyetle teftiş vazâifine devam etmektedirler.

1929 senesi nihayetine kadar teftişi icra edilen Merkez ve Şubelerimizin isimlerini aşağıda arz eyleriz.

BİRİNCİ MINTAKA

Vilâyet Merkezleri :

Ankara Ayaş Eskişehir Kırşehir

Kaza şubeleri :

Avanos	Ayaş	Beypazarı
Balâ	Çerkeş	Çibık
Haymana	Kalecik	Keskin
Mecidiye	Mucur	Mihalıççık
Nallıhan	Polatlı	Seydigazi
Sivrihisar	Kızılcahamam	

Nahiye şubeleri :

Günyüzü Hacıbektaş Karacaviaran

Kaman	Küçükyozgat	Çifteler
Orta	Ravlı	Şabanözü
Tuht	Zir	

Köy şubeleri:

Atkaracalar Muttalip

İKİNCİ MINTAKA

Vilâyet merkezleri:

Tekirdağ	Bolu	Kastamonu
Kocaeli	Sinop	Zonguldak

Kaza şubeleri:

Malkara	Şarköy	Uzunköprü
Keşan	Adapazarı	Bartın
Karamürsal	Geyve	Araç
Boyabat	Devrek	Düzce
Daday	Ereğli	Göynük
Gerede	Gerze	Gebze
Küre	Kandıra	Mudurnu
Taşköprü		

Nahiye şubeleri:

Mürefte	Yalova	Akyazı
Akhisar	Akçayışehir	Karasu
Söğütü	Sabanca	Taraklı

ÜÇÜNCÜ MINTAKA

Vilâyet Merkezleri:

Afyon Karahisar	Aydın	Bursa
Bilecik	Balıkesir	Çanakkale
Denizli	İzmir	Kütahya
Manisa	Muğla	

Kaza şubeleri:

Ayvalık	Akhisar	Ayvacak
Bodrum	Acıbadem	Bayındır
Boldan	Bergama	Bozdoğan
Bolvadin	Bürhaniye	Bozüyük

Bandırma	Balya	Bayramiç
Biga	Çivril	Çine
Çal	Dikili	Dinar
Demirci	Dursunbey	Eşme
Eceabat	Ezine	Erdek
Edremit	Fethiye	Fuça
Gediz	Gürdos	Gelibolu
Cönen	Gemlik	Gölpazarı
İmroz	İnegöl	Karaburun
Kuşadası	Kula	Karacasu
Kırkağaç	Karacabey	Kemalpaşa
Lâpseki	Mustafakemalpaşa	Mudanya
Menemen	Marmeris	Milâs
Nazilli	Orhaneli	Osmaneli
Orhangazi	Ödemiş	Söğüt
Sındığı	Susıgırlık	Soma
Söke	Seferihisar	Sandıklı
Salihli	Sarayköy	Simav
Torbali	Tire	Tavas
Torgutlu	Tavşanlı	Uurla
Uşak	Yenişehir	Aziziye
Çeşme		

Nahiye şubeleri:

Ahmetli	Avala	Akmeclar
Bayat	Bornova	Banaz
Bigadiç	Çay	Germencik
Giresun	Gölmarmara	İshaklı
İznik	İnegöl	Tırhallı
Koçarlı	Karahit	Karapınar
Karabiga	Kepsut	Köşk
Palamut	Pazarcık	Silimli
Şuhut	Sencanlı	Takıri
Tirilye	Ulubey	Seyidiköy

Köy şubelri:

Umurlu

Dördüncü Mıntaka**Vilâyet merkezleri:**

Aksaray Konya Niğde

Kaza şubeleri:

Akşehir	Arapşun	Beyşehir
Bozkır	Bor	Baheç
Cihanbeyli	Ereğli	Hadım
Eğridir	Ilgın	Şarki karağaç
Karaman	Koçhisar	Nevşehir
Saideli	Seydişehir	Sultaniye
Uluburlu	Ürgüp	Ulukışla
Yalvaç		

Beşinci Mıntaka**Vilâyet merkezleri:**

Bitlis	Gaziayntap	Mardin
Siirt	Diyaribekir	Van
Urfa		

Kaza şubeleri:

Ahlat	Başkale	Bulanık
Bisni	Beşiri	Birecik
Gizre	Çermik	Derik
Erciş	Osmaniye	Eruh
Gerçuş	Garzan	Gevaş
Kilis	Lice	Muş
Malazkirt	Muradiye	Midyat
Mutki	Nusaybin	Pervari
Silvan	Savur	Saray
Siverek	Süruç	Vartu
Nezip		

Altıncı Mıntaka**Vilâyet merkezleri:**

Erzurum	Şebinkarahisar	Rize
trabzon		

Kaza şubeleri:

Alurca	Bayburt	Kürele
--------	---------	--------

Pasinler	Hopa	Koyulhisar
Mesudiye	Maçka	Olti
Of	Pazar	Suşehri
Şiran	Trol	Tirebolu
Torhum	Ünye	Vakıfbekir

Nahiye Şubeleri:

Ardeşin	Arhuy	Hemşin
Mapavri	Aşkale	Viçe
Pasin Süflâ	Yumra	

Binnetice:

	Merkez	Kaz	Nahiye Ş.	Köy Ş.	Yekûn
Birinci Mıntaka	4	17	11	12	34
İkinci "	6	22	9		37
Üçüncü "	11	76	30	1	118
Dördüncü "	3	22			25
Beşinci "	7	31			38
Altıncı "	4	18	8		30
Yekûn:	35	186	58	3	282

Teftişleri icra edilen bu Merkez ve Şubelerin mali ve idari muamelâtında Hilâliahmer Cemiyetinin şerefini nakisadar edecek her hangi bir usulsüzlüğe tesadûf edilmediğini memnuniyetle arzederiz.

afyonkarahisar Maden Suyu

1929 senesi iptidasından aynı sene nihayetine kadar Afyonkarahisar Maden Suyu menbamızda 48394 adet bir litrelik; 95539 adet yarım litrelik olmak üzere ceman 143933 şişe su imlâ edilerek muhtelif mahallere sevk olunmuştur.

Bunlardan başka doğrudan doğruya yüz paralık şefkat pulları ile Afyonkarahisar ve civarına mahsus olarak

beheri on kuruş mukabilinde ayrıca 27373 adet bir litrelik ve 2448 adet yarım litrelik su satışı yapılmıştır.

İmlâ edilen şişelerden muhtelif yerlerdeki satış miktarını âtideki liste ile arzeyleriz:

	Yarım litrelik adet	Bir litrelik adet	Kuruş
Eskişehir	1300	6200	183300
Konya		1950	50700
Çivril		50	1250
Mersin	600	2950	93400
Bilecik	200		3600
Adapazarı	300	150	9600
Orhaneli	100		1800
Adana		5000	135000
İzmit	2000	10000	304000
Aydın	700	800	35000
Ankara Deposu	50607	25705	1630666
İs'anuul	15900	15500	641900
Yekûn	70707	68305	3090316

Afyon Karahisar menbamızda inşasına teşebbüs olunduğunu geçen seneki raporumuzla arzylediğimiz imlâ fabrikasının inşaatı ikmâl edilmiş ve imlâ, temizleme, tıpa makineleri teferruatı ile demonte olunmuştur. Binaenaleyh şimdiki halde Afyon Karahisar maden suyunun fennî vasait ile ve âzamî miktarda istihsali temin olunduğundan bu sene zarfında satışında âzamî bir tezayüt görülmesi çok kuvvetle muhtemeldir. Hatta Irak, Mısır, Suriye gibi hariç memleketlere de ihracat yapılmak mümkün olup olmadığını tetkik ile meşgulüz. Bu ihracattan Cemiyetce faide görüldüğü takdirde derhal bu suretle de faaliyete geçileceği tabiidir.

KARAHİSAR MADEN SUYU



HER YERDE
BULUNUR

TÜRKİYE HİLÂLİAHMER CEMİYETİ

İzmir Merkezine mensup Karşıyaka Dispanserinin
1930 SENESİ HAZİRAN AYINA MAHSUS SİHHİ
İSTATİSTİK CETVELİ

Hastalığın ismi	Çocuk	Kadın	Erkek	Yekûn
Mide hastalıkları	42	22	19	83
Akciyer.	0	10	0	10
Kalp.	0	20	20	40
İdrar yolu	0	0	13	13
Sinir.	0	20	0	20
Göz	2	3	4	9
Kulak, buğaz, burun	14	3	2	19
Sıtma	176	281	84	542
Bağırsak	43	4	3	50
Bağırsak kurtları	0	10	0	10
Zatürree	0	1	2	3
Zatülcenp	0	0	0	0
Romatizma.	0	4	5	9
Akciyer veremi	0	14	12	26
Sair âza veremi	0	2	3	5
Firengi	0	0	0	0
Belsoğukluğu	0	0	0	0
Kadın hastalıkları	0	20	0	20
Harici hastalıklar	0	5	6	11
Sair hastalıklar	22	76	53	151
Yekûn :	299	495	227	1041

TÜRKİYE HİLÂLIAHMER CEMİYETİ

İzmir Merkezine Mensup İkiçeşmelik Dispanserinin
1930 SENESİ HAZİRAN AYINA MAHSUS SİHHÎ CETVEL
BİR AY ZARFINDA MÜRACAAT EDEN HASTA MİKTARI

Hastalığın ismi	Çocuk	Kadın	Erkek	Yekûn
Mide hastalıkları	12	51	22	85
Akciyer	21	17	14	52
Kalp	0	29	27	56
İdraryolu	3	8	5	16
Sinir	0	47	5	52
Bağırsak	196	38	41	275
Cilt	19	21	10	50
Göz	11	19	15	45
Kulak, buğaz	62	61	41	164
Bağırsak kurtları	8	11	9	28
Sıtma	125	219	153	497
Grip	9	25	14	48
Zatürree	8	7	3	18
Zatülcenp.	10	12	6	20
Akciyer veremi	10	31	10	51
Sair âza veremi	2	9	1	12
Romatizma	0	42	25	67
Belsouklugu	2	4	0	6
Kadın hastalıkları	0	19	0	19
Harici hastalıklar	38	27	61	126
Sair hastalıklar	41	101	104	246
Boğmaca	41	1	0	42
Yekûn	610	799	566	1975

Salibiahmer Haberleri

Fransa'da gençlik Salibiahmeri

13 Mart tarihinde Fransız Salibiahmeri gençlik şubesi tarafından itti-hat kâtibi umumiliğinde, Fransa heyeti talimiyesine mahsus olmak üzere bir propaganda içtimai yapılmış ve buna heyeti tedrisiye'nin ve Salibiahmerin mümtaz şahsiyetleri iştirâk etmiştir. Fransız Salibiahmeri gençlik şubesi reisi Miralay Witt - Guizot son feyezanlardan müteessir olan çocuklara muavenette bulunacaklarını bildiren Belçika ve Yuğoslavya gençlik şubelerinin mektuplarını okumuş bunu müteakip Fransa'da gençlik Salibiahmeri azalarının hıfzıssıhha, mütekabil muavenet, ve Beynelmilel tesanüt sahalarındaki ülvî vazifelerinden bahs ederek bilhassa ilk ve orta mektepler talebesi arasında tesis olunan mektep-ler muhaberesinin ehemmiyetini izah etmiştir.

İttihadın Müdürler Meclisi Reis vekili mösyö Sakenobé Reise iltifatkar bir cevap vermiş ve itti-hat kâtibi umumiliği gençlik Salibiahmeri kısmı Müdürü de bu hareketin dünyadaki vaziyeti hazırasını milli Salibiahmerlerin gençlik şubelerile olan irtibatını, Salibiahmerin ecnebi memleketlerde mazhar olduğu himayeyi ve heyeti tedri-

siyelerin tavrı hareketlerini izah etmiştir. Müteakiben orta tedrisat mensupları Beynelmilel Bürosu kâtibi umumi Mösyö Belette geçen temmuzda Cinevre'de in'ikat eden gençlik Salibiahmeri beynelmilel konferansının intibaatından bahs eylemiştir.

Belçika Salibiahmeri müdiri umumi Mösyö Dronsart Belçika'da gençlik şubesinin Salibiahmere nasıl müessir bir surette yardım ettiğini izah eylemiş Fenelon lisesi müdiresi matmazel Garon Fransa lise ve kollejlere talebesinin münferit mesaiden sarfı nazar ederek gençlik Salibiahmerlerle birlikte çalışmağa amade olduklarını beyan etmiştir.

İlk mektep müdiresi Madam Bizet ve mualim mösyö Parrot bu hareketin kıymeti hakkındaki noktai nazarlarını ve kendileri tarafından idare ettikleri müesseselerde istihsâl olunan netayıçten bahs eylemiştir.

Muhabere albümü, grafik, afiş gibi mektep mesaisinden mürekkep sergi zairlerin nazarı dikkatini celp etmiştir.

Mösyö Witt - Guizot'nun beyanatını aynen derc ediyoruz:

Salibiahmer ve gençlik ... İşte iki

fikir, iki kelime ki g nün birinde bir araya gelmemeleri gayrı mümkündür.

Salibiahmer bundan 66 sene evvel İsviçreli büyük insaniyet muhibbi Dumanant'ın kalbini kanatan İtalyan harbinin iztirabatından doğmuştur.

Hayretbahş bir inkişafa mazhar olan bu insani teşebbüse ilk defa olarak 1864 tarihinde Fıransa iltihak eyledi.

Cinevre mukavelenamesile te'yit edilen Salibiahmer, e alamet olarak, kendisini doğuran mahallin İsviçre konfederasyonunun armalarını taşımaktadır. İsminin ve sancağının menşei budur.

Nereden gelmiş olursa olsun: menseleri, fikirleri ne olursa olsun gayesini usullerini teşkilâtını tanımak şartile hüsnü niyet sahibi her ferde kapısı açık olan Salibiahmerin mezhebi hiç bir mahiyeti yoktur. Salibiahmer her iztirap çekene « Bana ihtiyacın vardır, binaenaleyh ben seni severim » der ve ondan hiç bir şey istemez. Şu halde çoktan beri selametimizi medyun olduğumuz mukaddes İttihadı ilk defa hakikat pezir eden Salibiahmerdir. O, bir dostluk çimentosudur.

Her memleketteki teşkilâtı itibarıyla milli olan Salibiahmer bulunduğu memlekete hizmet etmekle beraber kendisini koruyan muahedeler, mukavelenameler, ve onu iztirap feryatlarına her yerde koşturan vekaib tesa-nüt ve teşriki mesai revabiti itibarile beynelmilel bir mahiyettedir. Salibiahmer için iztirap ve terehhümün hududu yoktur.

Cemiyeti akvam misakı bir madde-sile Salibiahmere afatı umumiye vukuunda müdahale vazifesini tefviz etmektedir bu suretle Salibiahmer beş senelik bir mücadeleden sonra bitkin bir hale gelen insanların vücade getirmek istedikleri basiret şebekesine dahil bulunmaktadır.

Harpten doğan ve birinci gayesi olan harp yarahları için çalışan Salibiahmer binlerce eşkâl tahtında yaptığı hizmetlerle aynı zamanda da bir sulh müessesesidir. Bu suretle Salibiahmer her günün iztirabatını tahfif bütün insanlara lâzım olan sıhhati umumiye-yi ıslâh ve bütün insanları müztarip eden hastalıklara mani olmaktadır. Ve her gün adım adım vücutlara daha fazla kuvvet ve ruhlarda daha fazla neşe olmasına çalışıyor. Ve bu uğurda bütün gayretini sarfeyliyor.

Merhamet, neşe, şevk, emniyet işte Salibiahmer çocuklarla bu sahada karşılaşılıyor. Bu gün bu gençliği gayrete getiriyor, istikbaldeki kuvvetini bunlarla hazırlayacağını biliyor. Fedakârlık göstermeğe daima amade olan bu gençliğe program olarak ta şunu diyor: « Çocuklar için. Daima çocuklar için »

Garip ve acı şey... Gençlik Salibiahmerinin menşeide harptir.

1914 senesinde Kanadanın Kebek ayaletinde çocuklar mecruhlara yardım için kendiliklerinden bir içtima yapıyorlar. İcabat ve zaruretlerden mütevellit aynı şekilde teşebbüsler Avus-

tralya, Fransa ve Amerika'da da görülmüyor. 1917 senesinde Amerikanın harba girmesi bu hareketi canlandırıyor, Yeni Gal ve İtalya'da çocuklar Salibiahmer mahalli komitelerinin azası oluyorlar. Bu suretle cepheye çocuklar tarafından yüz binlerce pansman paketi gönderiliyor. Bu yardımlara harp malûllerinin çocuklarına bazı eşya göndermekte inzimam ediyor.

Muhasematın nihayetinde muntazam teşkilâta mazhar gençlik Salibiahmeri mevcut olmamakla beraber, harpta harap olan mıntakaların imarı ve küçük çocuklara maddî, manevî yardımda bulunmak hissi bütün memleketlerde gençliği tehyic ediyor ve muallimlerin nazareti altında elbise ve eşya gönderilmeğe başlanıyor.

Denebilir ki Salibiahmer ve gençlik sayesinde diğer kıtalarla aralarımızda adeta bir köprü kurulmaktadır. Ve bu hareketin neticesi olarak binlerce mektebin pençerelerinden temiz bir hava girerek bu vasi mutekabil muavenet hareketi sayesinde gençlik ahlâkı ve içtimai eyi itiyadı kazanıyor.

Bu suretle tabii bir şekilde milli Salibiahmer cemiyetleri her memlekette bu asıl hareketleri bir araya toplamak için gençlik şubeleri ihdas eylemeğe başladılar.

Askerî mecruhlara muavenet cemiyetinin kadınlar şubesi reisesi madam lakontes d'Housseville'in ihdasını pek arzu eylediği Fransız Salibiahmeri gençlik şubesi de 1922 de teessüs ey-

ledi. Şube fransız Salibiahmerini teşkil eden üç cemiyetten doğmuştur. Ve dördüncü bir cemiyet değil, bu gaye ile kurulmuş bir itihat mahiyetindedir. Üç cemiyet tarafından müesses olan idare komitesi şubeye sıra ile ri-yaset ederler.

Şubenin programını ta'rif etmek pek kolaydır:

1 — Çocukları maddi veya manevî surette betbaht veya muztarip olan diğer çocuklarla alâkadar etmek ve bu suretle onları tedricen hayatın karşısına sevk için çocuklarda mevcut olan tabii uluvvü cenaba istinat eylemek; bu noktada çocukluk hayatına hâs bir takım ruhi kanunlar bulunduğunu ve bu kanunlara her çocuk cemiyetinde hürmet etmek lâzımgelceğini unutmamak icap eder. Yapılacak şey, çocuklara camia mefhumu, hissi içtimai uyandırmak ve bunu çocuğun hayatının muhtelif merhalelerine intibak ettirmektir.

2 — Muayyen, ameli, sade, mahdud ve kitabi mahiyette olmayan vasıtalarla esaslı hıfzüssıhha mefhumlarını çocuğa öğretmek, sevdirmek. Bu suretle çocuk bir hüsnu misal ve bir muallim haline gelir. Kalp merhalesinden sonra müşahede ve propaganda merhalesi başlar. Ve çocuklar iztirabı tahfif hastalıklara mani olmak gibi işler için Salibiahmerin mesaisine iştirak ederler.

Fundan sonra gençlik Salibiahmerinin üçüncü gayesine yaklaşıyor ki, bu da muhtelif memleket çocuklarının yekdiğerini tanıması tesanüt hissi ve

çocuklar arasındaki insani dostluk hisleri te'sisidir. Yekdiğerini tanımak ekseriyya yekdiğerini anlamak demek değildir.

Bir milletten bir millete, muallimlerin nazareti altında yazılmış mektuplar gönderen mektepliler muhaberesi müteakiblen her memleketin tarihini, hayatını mekteplerini, ahlâk ve adatını tanıtır. Çocukların, kendi hislerinin bütün tazeliğile intihap eyledikleri hikâyeler, kartpostallar, resimler ve el işleriyle dolu albümler bu hissiyata lâtif bir şekil verir. Mektepler arasında muhabere fikir, hakikat ve dostluk yaratır, ve milli cehillere ırk hotbinliklerine karşı kıymettar bir mücadele vasıtası teşkil eder.

Meselâ Fransada, fransız mekteplerinin gençleri bu vasıta ile ecnebi ilk ve orta mektep muhitlerinde fransızlığın takdir edilmesine metodik ve sade bir surette müessir olabilirler. Ve kuvai umumiyei devletin, ve teşebbüsâtı hususiyenin başka vasıtalarla vasıl olamayacakları neticeler elde edebilirler. Hisiyatımızın, fikirlerimizin intişarı pek zaruri ve faydalı olduğu gibi her tarafta da sabırsızlıkla beklenmektedir. Çünkü biz, kendimize has olduğu bilinen bir an'anaya ve ruha malikiz. Fransız çocuğuna, kendisine mahsus letafet ve tavırla başka hiç bir kimsenin söyleyemeyeceği fransızlığa şiar şeyleri söyler.

Ne ye mal olursa olsun mektepliler muhaberesini tanzim ve inkişaf ettirmek için bize muavenet etmek lâzım-

dır. Bu muhabereleler yaptığımız şekilde kontrol edildiği takdirde hiç bir tehlike arz etmezler. Bu suretle fransız çocuğu vatani için başka bir kimsenin yapamayacağı basiretkâr bir karınca hizmeti görecektir. Buna mukabilde zekâsı, ruhu, kalbi açılacak tahsiline yardım edilmiş olacaktır.

Bütün bu mesaide gençlik Salibiahmeri mektebin rakıbi değil her günkü şeriki mesrisidir. Çerçevesi mekteptir, mektebi canlandırır. Ona müsabet bir mahiyeti haiz yeni terbiye vasaiti temin eder. Muallimler bunu pek iyi anlamışlardır. Kendilerinden bu hususta görmekte olduğumuz büyük yardımlar için teşekkürler ederiz. Gençliğimizin istikbali için muallimlerin mesaisine iştirak etmek bizim için bir zevktir. Zaruri olan bu iştiraki mesai takdir, itimat ve ayrılıklardan nefret hislerine istinat etmektedir.

Yeni bir terbiye sistemi vaz etmiyoruz. Ancak amelî işler, milli bir yükseliş emeli gösteriyoruz. Bu hedefler hadisatın de isbat eylediği veçhile gençlik Salibiahmeri teşkilâtı olan yerlerde mekteplerin hayatını tamamen canlandırmaktadır.

Bütün bu işlerde, memleketimiz gibi eski bir memlekette kökleşmiş olan gençlik ve çocukları himaye teşkilâtının hiç birisini de çiynemeyoruz. Bilâkis onlara yardım ve yeni vasait getiriyoruz. Yeni devrin gençlik şövalyeliği demek olan kendisine mahsus dereceleri, kanunları bulunan ve çocukları, gençleri küçük hücreler ha-

linde toplayarak içtimai ve ahlâkî hayatın en yüksek prensiplerine müstenit muayyen hayat kavaidine alıştıran izcilik hareketile gençlik Salibiahmeri hareketini karıştırmamalıdır. Maahaza bu sahada yekdigermize yardım eylememiz ve izcileri Salibiahmerin birliğinden istifade ettirmemiz kabildir. Çünkü biz izcilerin her zaman nüfuz edemedikleri köy muhitlerine de nüfus edebilmekteyiz.

Devizimiz « Şiarımız » hizmet etmektir. Bu deviz gençlik Salibiahmerinin etrafımızda toplanan 20 000 fransızdan mürekkep saflarında hükümrandır. Fakat bu rakkam ecnebi memle-

ketlerinde bu sahada gösterilen muvafakiyet ile mukayese edilirse pek cüz'îdir.

Bu iş her kesin verdiğinden ziyade aldığı asil bir iştir. Bu eser hiç bir fransızın lakayt kalamayacağı ve bize idealin ve ümidin kollarını genişçe açtıran bir eserdir.

Bu ümit ve ideal olmaksızın da ne gençlik, ne terbiye ve ne de insani bir teşriki mesai imkânı mevcut değildir.

Fransız salibiahmeri gençlik Şubesi
Reisi Miralay WITT GUİZOT

Vers la Santé mecmuasının Nisan - Haziran 1930 nushasından :

Terceme eden : Celâl

Yemek, etmek ister

[*] Bulgar Salibiahmer propağanda haftası etrafında:

İçtimaî hıfzıssıhha ve salibiahmer

Asırlardanberi cemiyetlerin taalisı, nevi beşerin mnhafaza ve islalı prensiplerinin tatbikatına istinat etmektedir. Bu prensiplere istinat zarureti doktorlar ve içtimaiyatçılar tarafından o kadar iyi anlaşılmıştır ki bu uğurda «Eugénique» denilen tamamen ayrı bir ilim bile teessüs etmiştir,

Nevi beşerin ıslahından bahs olunca ilk işin, hamile hadımları, anneleri ve yeni doğan çocukları himaye etmek olacağı aşikârdır. Çocukların büyümelerine ve terbiyelerine müsait bir muhit hazırlanması son derece haizi ehemmiyet bir keyfiyeti teşkil eder. Şaraiti içtimaiye, iktisadiye hep buna tabi olduğu gibi asri medeniyetin müsbet ve menfi netayici de buna bağlıdır.

Medeniyetin büyük üstatlarının mefkûresi daima müstakbel neslin normal inkişafını te'min için bu şeraiti

mümkün mertebe müsait bir hale getirmek olmuştur.

Filhakika lûtün dünya kabul etmiştir ki alkolizm, verem, zührevî hastalıklar gibi ırkı tedenniye sürükleyen içtimai afetlere karşı mücadele edebilmek için insanlar yüksek bir ahlak, kavi bir seciye ile muttasıf olmak ruhen ve bedenen sağlam bulunmak lâzımdır. Tereddi mes'elesi şüphesiz sahihülbünye tevellüdatın azalması ve doğanların mütereddi olmaları gibi esbaba da merbut bulunmaktadır.

Cemiyeti ırısı nevakıstan azade ve ideal iusan tiplerinin evsaf ile mücehhez insan yetiştirmeğe imale yolunda bazı milletler pek ileri gitmişler, cemiyete muzır ve mütereddi insanlar yetişmesine mani olacak kanunlar vücade getirmişlerdir. Meselâ Şimali Amerika'da, İsveç'te, ve Saks'ta cemiyete muzır illetleri olan kimselerin akamete dūçar edilmesini amir kanunlar vaz edilmek istenmiştir.

Bazı kimseler de vardır ki tevellüdat adedinin azaltılmasını tavsiye etmekte ve bu suretle halen iktisadi

[*] Salibiahmer hafta veya günlerinde gazetelerin bu münasebetle yaptıkları propağandaya numune teşkil eden bu tip yazıların yevmi gazetelerimizde de revaç bulması ne kadar şayanı arzudur.

ve içtimai müşkilât içinde bulunan ailelere daha refahlı bir hayat te'min edileceğini zannetmektedirler. Bu şeraitin islâhı lüzumunda herkes müttefiktir. Fakat bu hususta büyük iktisatçıların fikri de ihmal olunmamalıdır. Bunlar saiden daha büyük bir rendeman te'mini, daha makul bir tasarrufa meyl suretile sefaletin mahsus derecede azalabileceğini iddia eylemektedirler.

Dünyada istihlâk ettiğiinden fazla istihsal eden yegâne mahlûk insandır. Binaenaleyh faal maddi ve manevi surette daha yüksek randmanı olan mükemmel evsafı irsiyeyi haiz ahlâkan yüksek insanlar yetiştirmek çaresini aramalıdır.

Çocuklar bir milletin mabihûlhayatı olduğu için onları bu gayeye hadım surette yetiştirmek lâzım gelir.

Birinci derecede çocuğun bedeni inkişafını te'min etmek icap eder. Bu gaye ile vücuda getirilmiş olan müesseseler, çocukların inkişafında büyük bir rol oynamaktadırlar. Meme çocuklarına mahsus muayenehaneleri, süt damlalarını, küçük çocuk yavrularını

tatil kolonilerini, prevantariumleri ve terbiyei bedeniye merkezlerini ziyaret ediniz. Bütün bunlar hep çocuğun sıhhatını muhafaza ve onu hastahklardan korumak içindir.

İkinci derecede yapılacak şey çocuğa medeni vatandaş vazifelerini, tesanût hissini telkin etmek ve ona sulhu umumiye tevcih eden insani prensipleri öğretmektir.

İşte ancak bu suretledir ki - matlûp ideal insan tipinin nasıl olması lâzım geleceği münakaşa olunabilirse demefkûrevi tipe vasil olabileceğiz.

Yarın Salibiahmer gününü tes'it edeceğiz. Söylediklerimiz hepsi Salibiahmer cemiyetinin sulh zamanına mahsus faaliyet programının başında yazılıdır.

Vatandaşlarımıza bu programın ancak Salibiahmerin istinat ettiği müşterek gayretle kabili tatbik olduğunu hatırlatmağa bilmem lüzum var mı?

Dr. Rousei Radkow

(La Bulgarie gazetesinin 7, VI 930 tarihli nushasından)

Sürüden ayrılan kuzuyu kurt kapar

Partie Française

*Extrait du rapport annuel du Croissant - Rouge Turc
présenté à l'Assemblée Général le 20.I.930*

— suite —

SECOURS AUX VICTIMES DES INNONDATIONS

Le 7 Juillet 1929 les pluies torrentielles qui ont duré une Journée et demie dans le district d'Of, Surmené, des provinces de Trébizonde et de Rize avaient causé d'immenses dégâts et des éboulements de terre dans certaines localités de ces régions.

D'après les renseignements reçus des autorités de ces provinces et de nos comités locaux sur la catastrophe, les pluies et les crues des fleuves avaient détruit 29 ponts, 29 moulins, 20 maisons et toutes les récoltes dans 25 villages du district de Surmené et les trois quarts des récoltes dans le district d'Of. En même temps 4,000 habitants étaient restés sans abri par suite des éboulements de terre qui avaient balayé toutes les habitations.

Le jour même de réception de ces renseignements le Conseil d'Administration du Comité Central a décidé d'envoyer par mandat de dépêche à l'ordre du Comité local de Trébizonde une somme de 2000 livres

Turques, pour le ravitaillement des habitants de ces localités. Cette somme a été distribuée aux familles les plus nécessiteuses, par les soins d'une commission composée des président du comité local du Croissant Rouge et du parti du peuple sous la présidence du gouverneur de la province de Trébizonde.

Une semaine plus tard il a été envoyé encore 2000 ltqs. au même comité et une mission médicale de secours est partie pour Trébizonde.

D'autre part à Rize les inondations et les torrents avaient détruit 75 maisons totalement et une centaine partiellement. Dans cette région la catastrophe était moins grave par rapport à Of et Surmené. Tout en envoyant 1000 ltqs. au comité local de Rize pour secourir aux sinistrés, l'ordre a été donné à notre inspecteur de la région, Monsieur Mazlum Rasim Bey, pour se rendre à Rize, Of et Surmené afin d'étudier la situation.

D'après les résultats des constatations de l'inspecteur le centre des inondations était le district d'Of dont les habitants s'étaient réfugiés aux régions montagneuses. Pour secourir à ces malheureux dispersés dans la campagne on leur a fait distribué par notre inspecteur, avec la collaboration du comité local de Bayburt de la farine d'une valeur de 1000 ltqs.

Ainsi qu'on verra dans le rapport de l'inspecteur du parti peuple que nous allons reproduire plus bas les dommages causés par les inondations n'étaient pas si effroyables qu'on les a décrit au début dans la presse.

Outre que les secours affectés par notre Société, plus de 10000 ltqs. provenant de diverses souscriptions ont efficacement contribué à l'amélioration de la situation des sinistrés.

Rapport de l'inspecteur du Parti du Peuple

Les dommages causés par les inondations et les éboulements de terre à Rizé, Of, et Surmené peuvent être resumés comme suit :

1 — Les parties les plus éprouvées du district d'Of sont les localités de Hadi et Kodahor. Dans les autres localités les dégâts sont relativement légers. Les marchés de Hadi et de Kadahor sont complètement détruits, 7 village devenus inhabitables. Le nombre des maison détruites s'élève à 1378 et le chiffre des habi-

tants réduits à la misère à 8088. Il n'y a presque de pertes d'animaux. Les sinistrés se sont réfugiés dans les montagnes et on commencé par s'abriter dans les tentes. Le plus grand nombre de ces réfugiés se trouve dans la montagne de Sultan - Murat. Actuellement c'est dans cette contrée que le Croissant-Rouge et les autres commission d'assistance continuent la distribution de la farine.

Jusqu'à présent on a aidé à ces réfugiés par une somme de 16000 ltqs. dont les 5000 ont été envoyés par le Croissant-Rouge, 5000 par la préfecture de Stamboul, 5000 par les habitants de la ville de Trébizounde et 1000 livres furent obtenus par une représentation théâtrale. Arrivé à Trébizounde J'ai constitué une commission se composant du Gouverneur, des députés de Trébizounde, le représentant du parti ds peuple et le commandant de gendarmerie. Nous nous sommes rendus au district de Bayburt, linge de retraite des sinistrés d'Of et dans la chaîne de montagne de Solaklı ou nous sommes venus en contact avec les réfugiés ou nous nous sommes informés de leur état moral, sociale et économique.

Il en résulte :

a) La plus grande partie de la population sans abri désire s'installer dans le district de Bayburt. Ce désir est motivé par le fait que les parents les proches et même les propriétés d'

une partie de cette population se trouve aux environs de Baybourt et il y a des relations économiques avec les habitants de ce district. En même temps les habitants de la commune de Hart de Baybourt étant originaires de Surmené et d'Of les sinistrés ont considéré cette localité comme un refuge naturel. Il y a aussi un certain nombre de réfugiés qui s'est installé auprès de leur parents à Baybourt et commencer même à travailler pour gagner leur vie comme boutiquiers dans les baraques du marché de cette ville.

Une partie des réfugiés nécessiteux établie dans la campagne de Sultan-Mourat et la commune de Hart est entretenue par le Croissant-Rouge et les autorités locales.

b) Pour l'installation des réfugiés on pourrait aussi profiter des maisons inoccupées du district de Matchka. Mais dans ce district la terre est sans capacité agricole et l'étendue de terrain labourables est très restreinte. Tandis que à Baybourt les terrains et les champs sont très vastes, très fécondes et en même temps en grande partie sans propriétaire. Or je pense qu'il serait possible de distribuer ces terrains aux sans foyer en conformité aux lois et dispositions existantes. Dans ce cas il faut agir sans retard pour épargner cette population de la rigueur de l'hiver qui s'approche. En ce qui concerne les

habitation je crois qu'il est impossible d'en trouver ou construire cette année-ci. Il serait peut-être convenable d'installer provisoirement les sans foyers à raison de trois ou quatre familles par village. Aux environs de Baybourt, au printemps on pourrait faire construire des maisons autour des terres qu'on distribuera.

c) Outre que les secours faits jusqu'à présent une aide de 15000 ltqs. par le Croissant-Rouge et 20-30 mil ltqs. par le département des sinistrés suffirait à assurer largement les besoins des émigrés.

d) La récolte ayant commencé les habitants de Baybourt, outre que les secours pécuniaires qu'ils ont prodigué pour les réfugiés, ont garanti de donner 20000 kilo de céréale puis représente à peu près 50000 ockes de farine.

En outre les habitants de la province de Gumushane et des districts de Kelkit et de Chiran ont promis de venir en aide. Cette année la récolte de cette région est estimée au double des années précédentes et de ce fait un contentement général règne dans le pays.

2 — Les dégâts et les pertes causés par la catastrophe dans le district de Surmené sont ci-dessous énumérées:

348 maisons, 64 magasins, 18 ponts et 400.000 ockes de maïs détruites.

12 morts, 9 blessés et un certain nombre d'animaux perdus.

Le relevement des habitants de ce district au point de vue d'agriculture pourrait être assuré par l'aide immédiate de la Banque Agricole, aux cultivateurs.

3 — Dans la ville de Rizé la catastrophe a causé les dégâts et pertes ci-dessous détaillés:

80 maisons, 30 moulins et des céréales d'une valeur des milliers de Ltqs. complètement détruits. 20 morts et un certain nombre de boeufs et de vaches disparus.

Parmi les localités éprouvées les habitants de la région de Kara-déré qui étaient d'ailleurs pauvres se trouvent dans l'état le plus lamentable.

Ainsi qu'il apparaît de l'étude de ce rapport en peu de temps on a pu soulager la situation des sinistrés dans la mesure du possible. En outre le conseil d'administration du comité central du Croissant-Rouge a pensé à l'organisation d'une façon équitable du secours à apporter aux d'of et de Rizé et à cet effet on s'est renseigné du nombre des personnes nécessiteuses qui s'élève à Rizé à 2756 et 250 enfants sans soutien, à Of et à Surmé-
né 2500 hommes et femmes On a distribué à ces personnes 82.500. kilo de maïs à raison de 15 kilo par personne par les soins d'une commission constituée à Trébizounde.

Inondation de Divriki

Le Comité Central étant averti le 8 Mai 1929 par un télégramme signé par le gouverneur du district de Divriki et le représentant du parti du Peuple, que par suite des pluies tombées continuellement pendant des journées, des dommages importants seraient causés au pays et un nombre considérable d'habitants auraient été restés sans abri et sans vivres, il a été envoyé au Comité local du Croissant-Rouge une somme de 1.000 livres-turques pour être distribuée aux personnes nécessiteuses par les soins d'une commission formée sur place.

Inondation d'Eudemiche

S'étant informé le 8 Juin 1929 par des lettres et un télégramme signé en commun par le Gouverneur du district D'Eudemiche, le Vali de Smyrne et le Président et notre comité local, que par suite de inondations survenus aux environs de commune de Tchaouch - Dağ une dizaine de villages ont beaucoup souffert et les habitants restés sans vivres, le Comité Central a décidé de secourir aux sinistrés avec une somme de 1.500 Ltqs, qui a été envoyée au Commission formée sur place.

Inondation de Turhal et de Pazar

Le Comité Central étant informé que par suite de la crue du fleuve Yechil - Irmak les communes de Turhal et de Pazar de la province de Tokat

ont beaucoup souffert et environ 300 familles sont réduites à la misère 1000 Ltqs. ont été envoyées au Comité local du Croissant - Rouge de Tokat à titre de premier secours aux sinistrés.

Inondation de Hatap

Le comité local du Croissant - Rouge de la province de Tchoum nous ayant communiqué que par suites des inondations survenues la nuit du 22 à 23 V. 1929 à une distance de 25 kilomètres de Tchoum de récoltes d'une valeur de 10.000 Ltqs. ont été détruites, 4 ouvriers noyés, des moulins, des ponts écroulés et un nombre considérable de personnes sont restées sans habitation, on a envoyé au comité local de Tchoum 1.000 Ltqs. pour secourir aux victimes de cette inondation.

Inondation de Sultaniyé

Le Comité Central ayant été averti par un télégramme du gouverneur de la province de Konya que les inondations survenues au commencement du mois de juin par suite des pluies

tombées pendant six jours continuellement 200 maisons et 150 doums de champs cultivés étaient détruits dans le district de Sultaniyé, 3 personnes noyées et 2 personnes blessées, une somme de 500 Ltqs. a été envoyée au comité local de Konya pour secourir aux victimes de cette catastrophe.

Inondation de Sarioglan, Erkelet et Moundjousoun

Le Comité local de la province de Kayseri et le Ministère de l'Intérieur ayant demandé l'aide du Comité Central pour les victimes des inondations survenues dans les communes de Sarioglan, Erkelet et Moundjousoun qui avaient réduit à la misère les habitants de ces localités il a été distribué à 200 sinistrés dans la commune de Sarioglan 3024 kilos de farine à raison de 15 kilos par personne et à 964 habitants de deux autres communes 16.510 kilos de blé et 100 tentes pour abriter les familles restées sans foyer.

Tableau de Statistique du dispensaire « İKİTCHECHMELİK » du
Comité du Croissant - Rouge Turc de Smyrne
Juin 1930

	<u>Hommes :</u>	<u>Femme :</u>	<u>Enfants :</u>	<u>Total.</u>
1 — Maladies de l'estomac	12	51	22	85
2 — „ des poumons	21	17	14	52
3 — „ du coeur	0	29	27	56
4 — „ des voies urinaires	3	8	5	16
5 — „ des nerfs	0	47	5	52
6 — de l'œil	11	19	15	45
7 — des orteils et du larynx	62	61	41	164
8 — Malaria	125	219	153	497
9 — Maladies des intestins	196	38	41	275
10 — „ des vers intestinaux	8	14	9	28
11 — Pneumonie	8	7	3	18
12 — Pleuresie	10	12	6	20
13 — Rhumatismes	0	42	25	67
14 — Tuberculose pulmonaire	10	31	10	51
15 — „ autres organes	2	9	1	12
16 — „	41	1	0	42
17 — Blennorrhagie	2	4	0	6
18 — Maladies des organes génitaux des femmes	0	19	0	19
19 — Maladies externes	38	27	61	126
20 — „ diverses	41	101	104	246
21 — „ peau	19	21	10	50
22 — Grippe	9	25	14	48
Total	431	634	341	1406

Statistique du dispensaire « KARCHIYAKA » du Comité
du Croissant - Rouge Turc de Smyrne

Juin 1930

	<u>Enfants :</u>	<u>Fammes :</u>	<u>Hommes :</u>	<u>Total :</u>
1 — Maladies de l'estomac	42	22	19	83
2 — „ des poumons	0	10	0	10
3 — „ du cœur	0	20	20	40
4 — „ des voies urinaires	0	0	13	13
5 — „ des nerfs	0	20	0	20
6 — „ de l'œil	2	3	4	9
7 — „ des orteils et du larynx	14	3	2	19
8 — Malaria	176	281	85	542
9 — Maladies des intestins	43	4	3	50
10 — „ des vers intestinaux	0	10	0	10
11 — Pneumonie	0	1	2	3
12 — Pleuresie	0	0	0	0
13 — Rhumatismes	0	4	5	9
14 — Tuberculose pulmonaire	0	14	12	26
15 — „ autres organes	0	2	3	5
16 — Syphilis	0	0	0	0
17 — Blénorrhagie	0	0	0	0
18 — Maladies des organes génitaux des femmes	0	20	0	20
19 — Maladies externes	0	5	6	11
20 — „ diverse	22	76	53	151
Total	299	495	227	1021

Nouveaux secours du Croissant - Rouge

Participation à la lutte contre la malaria à Diyaribekir

Le Comité Central a envoyé à l'ordre de la première Inspectorat à Diyaribekir une somme de 2.000 Ltq. pour contribuer à la lutte contre la malaria poursuivie actuellement dans cette région.

Donation au Croissant - Rouge.

Le Consulat d'Italie à Smyrne a fait donation aux dispensaires du Croissant - Rouge une quantité considérable de coton et autre matériel sanitaire. On a donné les instructions nécessaires à la Direction de la douane de Smyrne pour que ce matériel soit exonéré des impôts douaniers.

* *

tous nos sincères remerciements

Commande d'un pied artificiel.

Sur la recommandation du comité local de Yozgat le conseil administratif a décidé la procuration d'un pied artificiel pour Abdulrahman oglou Ibrahim de Yozgat. Conformément à cette décision le pied artificiel a été commandé à Stamboul.

Un grande danation

Notre Consul honoraire de Berlin Mr. Schnur a faita notre Société une donation de 5.000 Ltq. Son honorable épouse Me Schnur a fait également à « La Protection de l'Enfance » une donation de 5.000 Ltq.

Nous ne pouvons nous en retenir d'en faire mention avec reconnaissance pour l'intérêt et la bienveillance montrés envers notre pays et ses institutions bienfaisantes.

Tremblement de Terre en Italie

Le persident du Croissant Rouge a envoye une dépeche de condoleance pour causes des sinistrées des tremblement de terre en Italie au Croix Rouge Italienne.

Les nouveaux secours du Croissant-Rouge Turc. Aide à la population souffrant de la secheresse à Konia

Les habitants de la commune de Djihan Bey du district d'Eregli, dans la province de Konia se trouvant dans une situation difficile par suite de la secheresse, le comité central a décidé de les aider par une somme de 5000 Ltq. et a envoyé sur les lieux un inspecteur pour organiser le secours.

Aide à la population du district de Polatli

Pour remédier à la crise de manque des vivres causée par la secheresse dans certains villages du district de Polatli, le comité central a décidé de secourir à la population nécessiteuse par une somme de 5000 Ltq et y a envoyé dans ce but un de ses inspecteurs.

Subside au centre du Croissant Ruge de Stanboul

Le Centre du Croissant-Ruge de Stanboul en collaboration avec divers éteblissement privés fournit depuis longtemps le déjeuner des petits écoliers pauvres. Pour assurer la continuité de cette oeuvre estimable, le Comité Central a décidé d'aider au Centre de stanbul par une somme de 2000 Ltq.